

Кољо

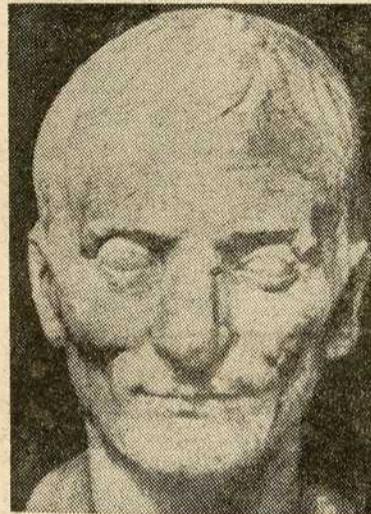
СРПСКИ НЕДЕЉНИ ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ

Број 99 20 новембар 1943 Дин. 5

ИСТОРИЈА ЉУТСКОГ ЛИКА

Rimljani

Последници Грка, у неку руку. Римљани су донекле наставили традиције грчке културе. Митологија — вера била је слична, а грчка уметност, грчко пешништво и поезија уметност имали су знатног утицаја на Римљане. Сам друштвени живот био је подлегао трчком утицају и тако се додило да је грчка култура, у чистом или прерађеном облику, звучила

Портрет једног римског патриција. Овај воштани кип могли би назвати посмртном „фотографијом“. Код Римљана је било уobičajeno да се одмах после смрти направе воштани отисци преминулих. Из тих воштаних отисака, верних слика настали су сјајни римски реалистични портрети.

на неколико векова и после слома грчких држава и самосталног политичког живота.

Али између Грка и Римљана било је и основних, карактерних и расних разлика. Пре свега уређење римске државе, римског друштва, начин живота, законодавство, све јаче наглашавање узајамних односа друштвених слојева, упорно и постепено проширување моћи римске државе, доцније римске империје, многобројни и углавном успешни ратови, затим све јаче развијена свест римских грађана и много друге појаве стварале су и ново гледање на свет. Римљани су били трезвени људи. ре

алисти и нису имали толико маште колико су имали грчки уметници који су стварали под другим иако у многоме сличним, поднебљем. Грчка клима, грчко тло, грчки темпераменат био је друкчији. Иако је грчкој уметности успело да наметне тзв. класичне облике своје уметности, она, разуме се, није могла да наметне у свему и свој дух. И снажни, конструтивни, државотворни, реалистички дух Римљана дошао је до пулог изражaja у уметности. А нигде толико снажно колико у ономе што нас сада занима, у приказивању човека и жене Рима. Најјаче и најдубље, па и најсмелije изражавали су се Римљани, — реч је овде само о уметности — у архитектури и у портрету.

Разлика између грчког и римског портрета најбоље указује на саму разлику схватања и темперамента. Грчки је портрет скоро увек идеализиран, а римски је увек реалистичан. Ретко када

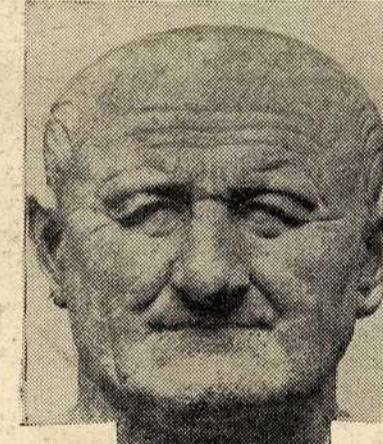

Аугустус (од 63 пре Христа до 14 после Христа). Први римски цезар. Утицај грчке уметности је очевидан. Али, маколико глава била идеализована у њој долази до изражaja снажно реалистично уочавање карактерних црта. Оштар и пропицљив поглед, извесна неодоливна ведрина и свакако достојанствено држење, највише падају у очи. Сви кипови који претстављају оснивача римске империје подвлаче ову класичну лостијанственост и мирноћу његову.

Луције Јуније Брут. Историја казује да је био оснивач римске републике, први римски консул и да је отприлике 510 године пре Христа учинио крај владавине дотадашњих тирана. Ово бронзано попрсје — једно од најранијих римских вајарских радова — сјајан је доказ реалистичког приказа у чemu су Римљани били велики мајстори. И доцније када су подлегли грчком утицају, то јест када се појавила тенденција идеализовања римских уметница, у главном остали у традицији реализма.

„Рококо“ фризура римских дама. Једно од најуспелијих попрсја римске уметности приказује ову отмену Римљанку са необичном фризуrom, која ће доцније бити тек у доба Рококо, у 18-ом веку. Овакве фризуре звале су се „Титусове“, по цару Титусу који је и сам овако чешљао косу. Мода коврчаве женске косе потиче од чувене Агрипине, мајке цара Нерона. И у овом портрету јасно се одражава снага реалистичког приказа.

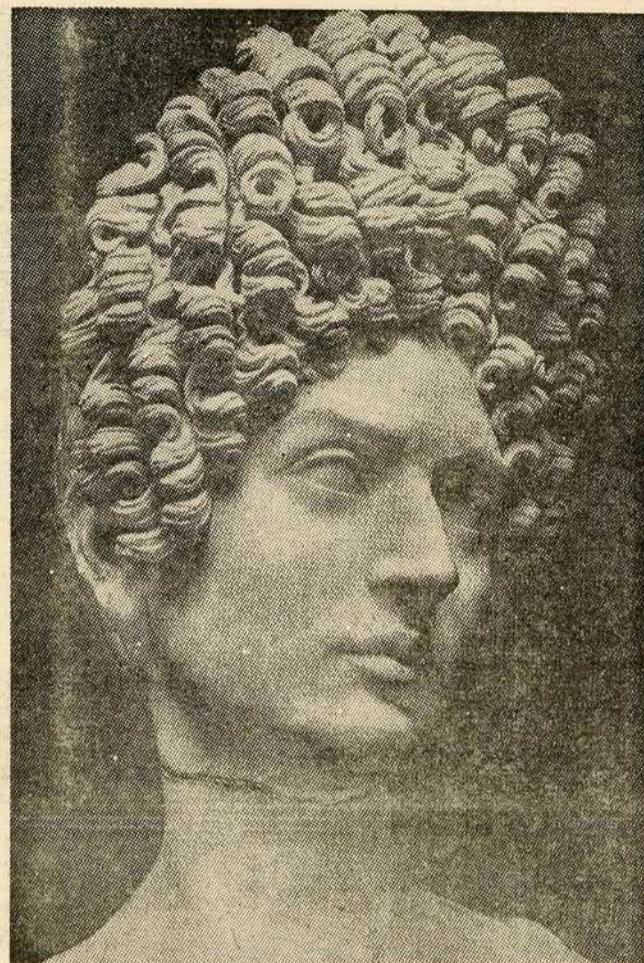
Су Римљани идеализовали приказивање лица. Уосталом, само порекло римског попрсја већ је не може бити реалистичније. Оно је настало из воштаних маски, снимљених непосредно после смрти неког заслужног грађана. Из тих воштаних маски-кипова развило се римско вајарство односно римско попрсје.

Веспасијан (9—79) Сујетон, један од оличних историчара Рима овако опијује цара Веспасијана: „Био је маленог раста, али чврстих мишића и имао је лице човека који се труди да прикрије своје невоље“. У портрету који објављујемо задовољан смех ћелавог домицијана, типичног Римљана долази највише до изражaja.

Ниједан народ Старог века није имао толико смисла и осећања за портрет колико Римљани. Ниједан народ није нам оставио тако богату, разноврсну и тако верну ризницу љутског лица, једног доба, једног народа, колико Римљани. Римска попрсја пенадашна су. И што се тиче уметничко-реалистичког приказа и што се тиче студирања римског лика, односно римског човека. Одлични посматрачи римски вајари, који су махом остали анонимни, проницљиви психологи приказују нам консуле, државнике, песнике, цезаре, патриције, или гладијаторе, легионаре, па разуме се и жене разних друштвених кругова итд.

Римску историју њен развој, њену моћ, и доцније њен пад најбоље можемо упознати посматрајући оно мноштво римских попрсја која су остала сачувана и која се данас налазе по музејима Италије и других европских земаља. Римски уметници приказивали су римског човека онаквог какав је стварно био, неулепшавајући ништа. Радили су више као „фотографи“ војни уметници. Друго, уосталом, и нису желели. Није им било стало до тога да, попут

грчких уметника, створе што складнији лик, што лепше уметничко дело, већ једино да што верније у мрамору, камену или бронзи извајају лик проконсул, војсковођа, оратора, Јулија Цезара, Цицера, Помпеја, Аугустуса, Нерона, Марка Аурелија, Хадријана, и свих осталих цезара, Октавија, Агрипине или обичних грађана, војника, рвача, писара, кутијана итд.

Сачувано је на хиљаде римских портрета. Многи су међу њима и уметнички успели и спадају у уметнички најснажније приказе љутског лица, али сви без разлике, и уметнички успели и они уметнички мање вредни, значајни су у погледу изучавања Рима, Римљана и њихове историје, коју су добрим делом стварали баш они који су портретизовани.

Октавија, сестра цара Августуса удала се да би удовољила брату за Марка Антонија, који је постао доцније љубавник последње египатске владарке, Клеопатре. Октавија се тада повукла из јавног живота и посветила се васпитању своје деце. Попрсје, израђено у базалту, ванредно сугестивно показује је једине од највећих римљанки.

Насловна страна:
Једна љупка радница Фабрике
шећера на Чукарици...
(Снимак: А. Симић)

Главни уредник: Мића Димитријевић *
Уредник: Божко Токић * За фотографије:
Александар Симић * Цртеж: Ђорђе Лобачев * Уредништво Поењкареова 31. Телефон 25-010 * Владислав и издавач Српско издавачко предузеће А. Д. Јован Таночић * Администрација Дечанска бр. 31. Београд. Тел. 24-001-10. Штампа „Штампаја“ А. Д. Дечанска улица бр. 31. Тромесечна претплата 58.— динара.

Кроз Слогађаје

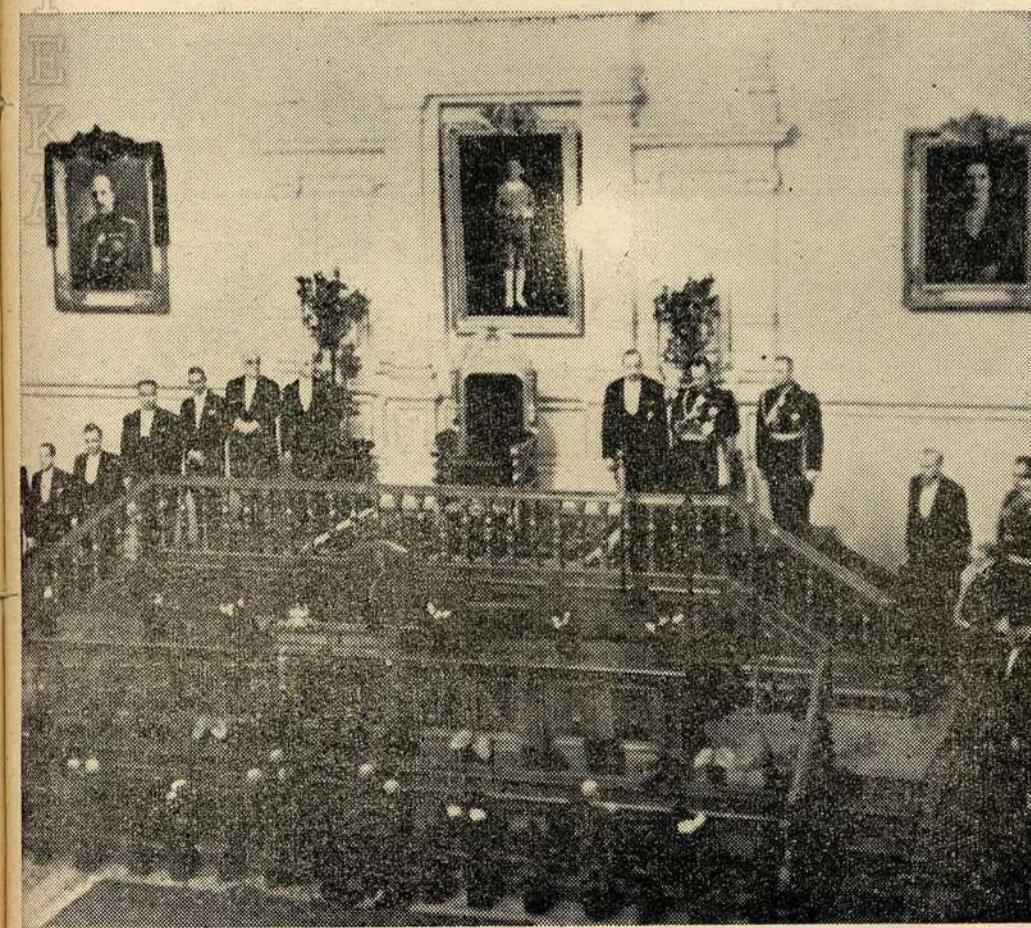

На дан објављивања фамозне Балфурове декларације о Палестини приредио је Исламски институт у Берлину 2 новембра протестни скуп против насиљничке британско-јеврејске политике у Палестини. На скупштини је говорио и јерусалимски велики муфтија.

Као и сваке године тако и ове деветог новембра говорио је, пред „старом гардом“, немачком народу Вођа Рајха. Овај дан посвећен је успомени палих националсоцијалистичких бораца у Минхену. У свом говору Вођа Рајха је истакао своју непоколебљиву веру у коначну победу над непријатељима Немачке и Европе. На слици: поглед у велику салу пиваре „Код лава“ за време Фиреровог говора.

(Снимци: Б. Ф. А.)

Престоном беседом принца-регента Кирила отворено је у Софији заседање Собрана. На слици десно: чланови регентског већа бивши претседник владе Филов, принц Кирил (чита престону беседу) и генерал Михов. Лево министри и претседник Собрана.

Горе — На позив шпанског министра просвете одржан је славни немачки лекар др Густав фон Бергман једно предавање у Мадриду. Предавању су присуствовали поред осталих великородостојника и сви истакнути представници шпанске медицинске науке.

Лево — Приближавају се божићни празници са наградама за марљиве ћаке. Зато су и ови малишани на часу цртња тако вредни.

Група заробљеника Сталаг IV Б

Заробљеноли шаћи у заробљеништву

Матији Миросављевићу 21008
VIII B. C. 59

Далеко је место преко многих гора,
Где мој драги тата тужан бити мора,
Као да нека судбина куца
Тако бити мора.

Каква је нама велика туга била
Кад нас једног дана судба раставила
А не реће речи
Кад би нас саставила.

Тешко је то... то зваде Бог
Да будемо раздвојени од оца свог.
Саставиће нас опет
Добар је драги Бог.

Драги оче ја сам жељна Вас
Жељна сам чути Ваш мили глас,
Чути га морам
Куџнуће час.

Поздрав шаљем из дна срда мог
Срдачно љубим милог оца свог
Да будете спасени од сваког зла
Молим драгог Бога ја.
Вашњићево.

Миросављевић Кристина „Цица“

Он ће доћи

Бранку Вој. Мирковићу, Сталаг XII F

Давно воћ је дошла, свуд се свила тана,
Крај прозора седим у мислима сама
Писмо свога драгог држим у рукама.

А пред кућом мојом, лине мирише,
Свије се грање, трепери, уздише,
Лишће с чежњом шуми, ветрић понграва
Близу је већ попоћ, свако мирно спава
Тишина та прија и тугу стишава.

Чини ми се време мили, пусти дани, мрке воћи,
Треће лето већ је прошло, што проводим у самоћи,
Ал глас срца с надом шаће: чекај, он ће доћи.

НАДЕЖДА ЦВЕТКОВИЋ

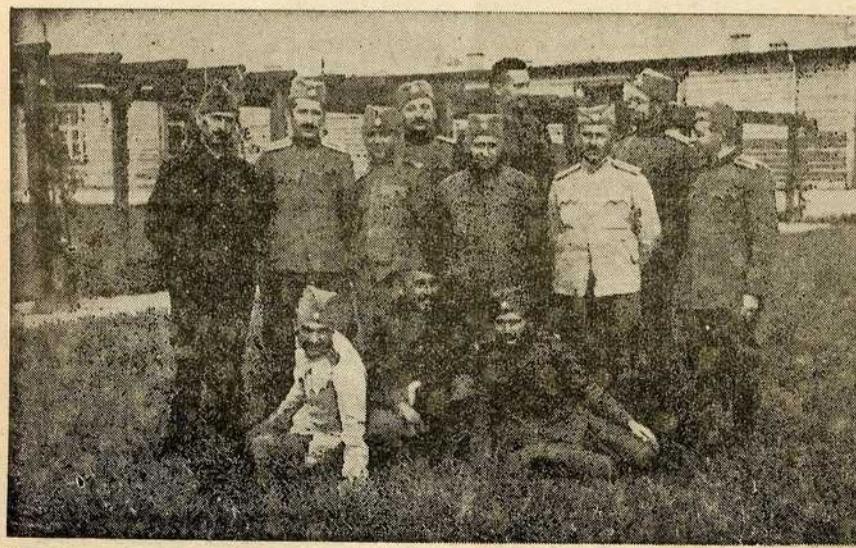
Наши у заробљеништву

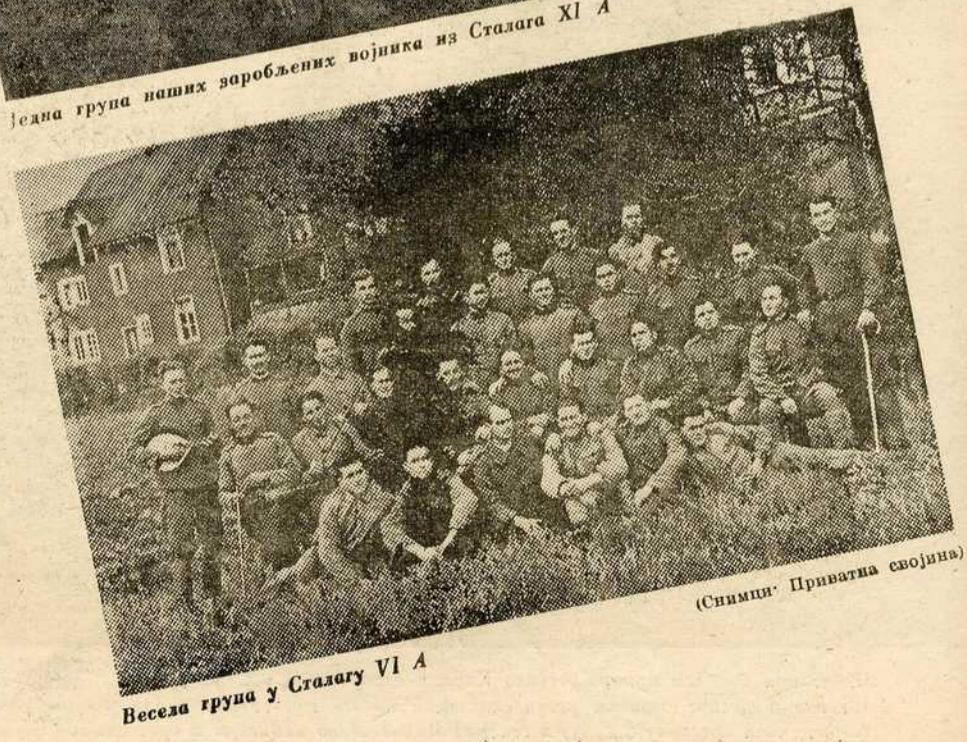
Група заробљеника у Офлагу VI II

Једна група наших заробљених војника из Сталага XI A

Заробљени официри Офлага V Д

Весела група у Сталагу VI A

(Снимци: Приватна својина)

Нета освета

ПИШЕ: МОМЧИЛО СРНИЋ

Са кожног канабета, где је лежао, са опруженом реуматичном ногом, г. Симић није могао да види ко улази у његову собу. Али по лаком отварању врата и тихом кораку, познао је своју жену и узвикнуо:

— Е, то је нечувено! Ево већ читав сат чекам на тај чај. Зар nisi могла да ми га пошаљеш?

• Тихи кораци приближили су му се. Сад је његова жена била пред њим. Он је приметио да она има шешир на глави, ограч преко хаљине и да почине извлачите рукавице. Зачудио се.

— Ти хоћеш да изиђеш?

Да изиђеш? Пред вече? И кад је он ту? Кад је болестан? Она се смешила.

— Где ћеш?

Она се још смешила. Учинила је нешто још чудније. Узела је столицу и села. Седећи тако пред њим опруженим, седећи мирно, са шеширом на глави, изгледало је као да више није код своје куће, као да је дошла у посету. Он је то нејасно осетио и било му је помало неугодно. А она, вртећи полако главом и смешени се луцко погледала га је право у лице и рекла:

— Ми смо се венчали, Ранко, пре десет и седам година. И за свих тих десет и седам година ти си ме не престао варао. Све моје пријатељице, многе незнанке, све оне које си сретао, све оне које су те хтели... биле су ти добре. Ти сматраш да су лепе жене, поред виши, нешто најпријатније у животу. Ти волиш хамбург, волиш смедеревку, волиш црнке, волиш плаве жене. Зато што имаш своју жену, не би се ти линшио других. Је ли тако? Само твојој жене то није било баш пријатно. Не, није, уверавам те.

— Ја сам много патила у својој љубави, у своме поносу. Ти се, можда и не сећаш да сам ти ја приређивала љубоморне сцене. Јер је више од десет година како сам са тим престала. Али, ја сам их ипак приређивала. Чинила сам све што те је могло дирнути. Но-

му врати слободу? Зар у тренутку кад му почне сметати просто да оде сасвим мирно? То би ипак било сувише глупаво, зар ти се не чини?

— Остало ми је било још само једно. Да те оставим. Али не, то је било сувише једноставно. Зар кад човек потражи једну жену, кад је узбуди, кад је добије и кад изазове њену љубав, она може при првом знаку замора да

— Морам ти речи, пријатељу, кад сам исувиše препатила, почела сам да мислим само на једно: на освету. Зато постоје два класична сретства: убиство

годину дана да бих била сигурина. Сад је све свршено. Ти си стариц. Добар си само за мене и ја те остављам.

— Пре десет и седам година ти си био потребан мојој љубави. Сад сам ја потребна свом егоизму. Моја те љубав није имала, нећеш ме ни ти имати. Видећеш како је страшно кад се измакне човеку нешто што му се чини потребнијим од свега. Видећеш...

Она се стално смејала, док ју је он, опружен на канабету гледао задихано, не верујући самом себи. Она је закончила своју рукавицу, климнула му последњи пут главом, отворила врата и он је чуо још само лаки корак како се удављава.

Историјске и јужне анекдоте

НИЈЕ ОН ВЕГЕТЕРИЈАНАЦ

После прошлог светског рата неки наш министар нашао се с друштвом на ручку код Коларца. Узео јеловник и после дужег размишљања поручио јела без меса. Келиер се зачудио па ће упитати:

— Господин министре, ви сте вегетеријанац, ако се не вараш?

Министар га одмери и отсечно рече:

— Вараш се! Ја сам ти, брате, Ужиџанин!

(Министар Милорад Вујић)

КНЕЗ МИЛОШ И СЕЉАК

Чуо кнез Милош како неки сељак из крагујевачког округа подбуњује народ због пореза, па га дао по татарину одмах дозвати себи. Кнез, не говорећи ништа ухвати уплашеног сељака за руку, одведе га у одају где му беше каса, отвори је па му рече:

— Чујем како говориш по народу да много узимам пореза. Кад ти је криво, брајко мој, вади из овог сандука сав порез који си досад платио, да не жалиш више на мене!

Сељак, иако уплашен, досети се, извуче из своје кесе из недара талир и убаци га у касу.

— Шта је то? — зачуди се кнез.

— На рекли смо, господару, да сви овамо дајемо, а не да узимамо!

Кнез заврте главом, одобровољи се па рече:

— Е, дужа ти је срећа него живот!

Сељак се тако срећно извуче из шкрипца, па на крају би још и почашајен. Али касније никада није говорио против пореза.

БЛАГОСЛОВЕНЕ БАТИНЕ

Кнез Александар на путу за Крушевача опазио је у једној њиви неокопан кукуруз. Када дође у Крушевачу, љутну се на капетана што не пази да све њиве буду обрађене како треба. Вучић је то слушао и кад је кнез отишао, наредио момцима да капетану одепе десет пет батина. Одмах после тога, још онако вруб, капетан одјури у оно село, добави кмета, нареду пандурима да и њему одвеле десет пет батина и опшtro нареди:

— Ако кмете онај кукуруз не буде сутра до мрака окопан, обесићу те у сред оне њиве!

По одласку капетановом кмет да дотерати сељака чији је кукуруз био, па дрекну на њега:

— А што ти ниси окопао кукуруз у оној њиви крај пута?

— Илокосан сам кмете, а сустигли други радови и не може да се доспе!

— Е доспешеши, бели, нећу ја за тебе да једем батине! — повише разјарени кмет, па сад грешном сељаку оцепише десет пет лесковака.

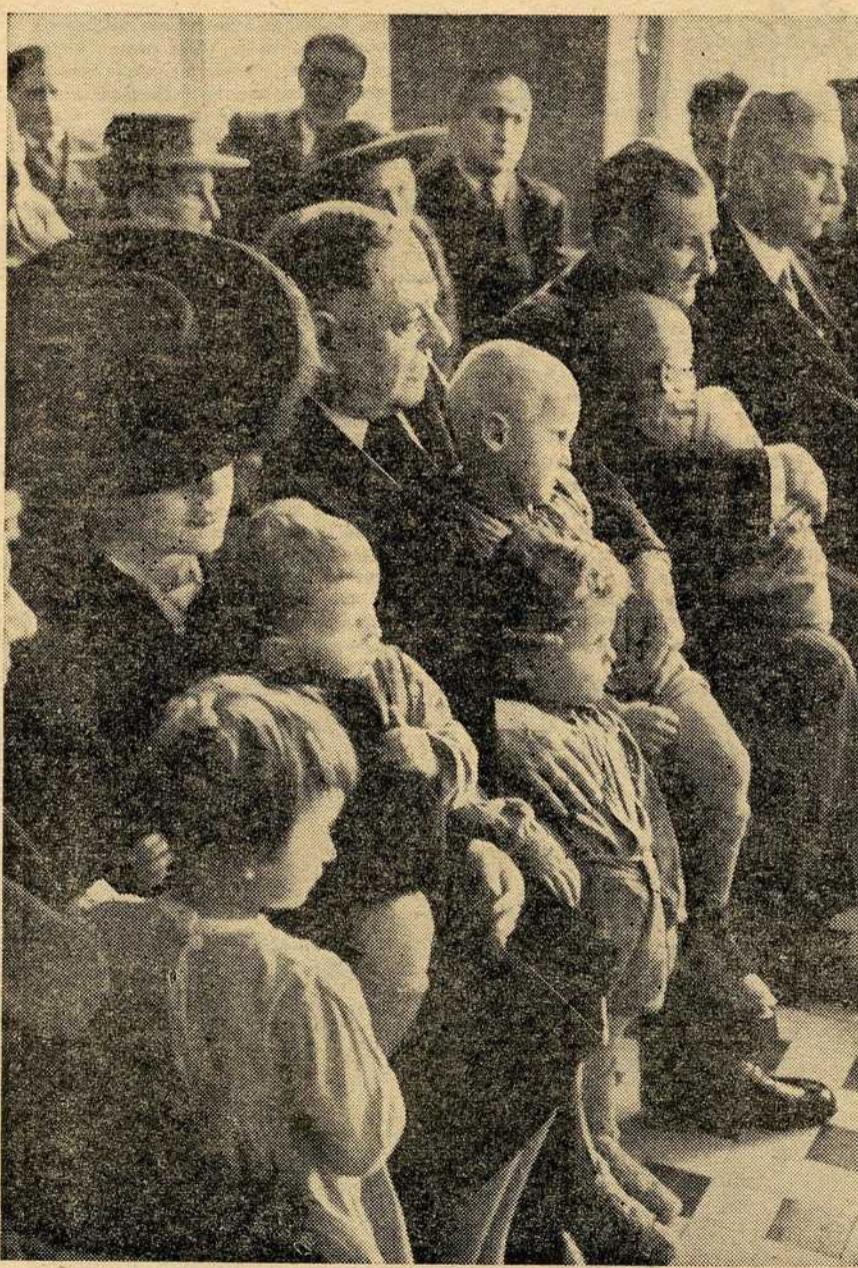
По повратку кнез беше веома задовољан кад виде да је кукуруз лепо окопан. Кад дознале да су због те неокопане њиве капетан, кмет и сопственик добили батине, не би му право, али га Вучић одобровољи:

— Море, благословене су батине! Колико њих су оне научиле памети!

ПОТРЕБНА ЈОЈ је ГЛАВА

Краљ Хајрих VIII, пошто му је „умрла“ и пета жена, молио је за руку војводкињу Христину из Милана. Војводкиња није била ни најмане очарана овом понудом, нити жељна да буде супружка овог плавобродог краља. Посланику који јој је изнео краљеву молбу одговорила је:

„Каките Вашем величанству, да ја имам само једну главу, а та је потребна мени“.

Претседник Београдске општине, управник града г. Драг. Ј. Јовановић, са гостом, прославио је своју красну славу, Св. Ђурђа у Дому дејче западне. Слава је прослављена у кругу малишана за чију се судбину претседник општине толико брине. Претседник српске владе, генерал г. Милач Ђ. Недић и више чланова владе дошли су такође да честитају славу.

(Снимак: А. Симић)

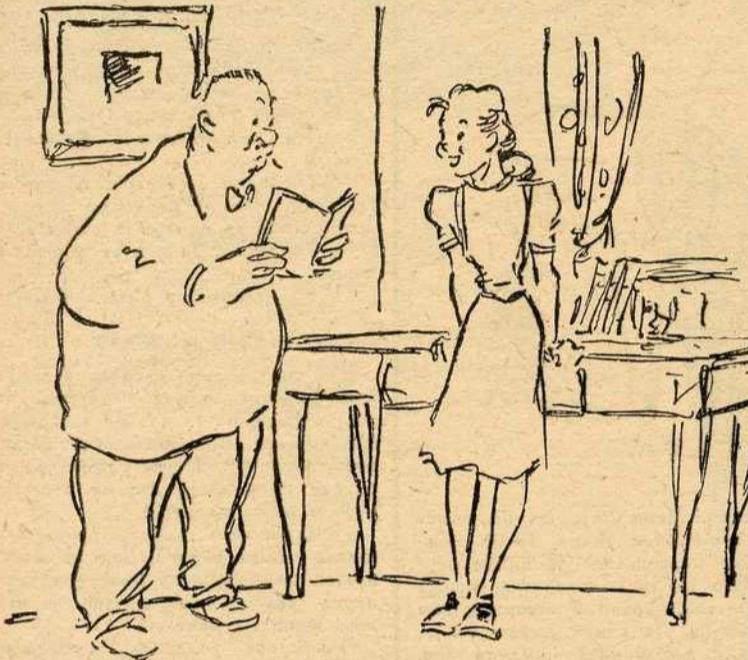
Јованкин дневник

ПИШЕ: Ј. КАРИК

У место да од јутра до мрака окрепиши палац око палца, — говорила је госпа Милева, — ја знам шта би требало да радиш.

Јованка је подозриво погледала у мајку.

— Ако требам да кувам слатко, онда је јевтиније данас да купимо готово, а ако требам да пијем, шта ће онда радити моја кројачица?

— Заиста си модерно дете, ћери моя, али ја не мислим ни на слатко, ни на шивење. Просто сматрам да би требало да водиш дневник.

— Шта да водим?

— Па дневник! Што ме гледаш тако? Треба свакога дана отприлике један сат да пишиш оно што си претходног дана видела и чула, што си прочитала или уочила, што те је занимало и привукло. Укратко, да описујеш појединости из свога живота. То, чини ми се, није тежак посао, а касније видећеш како ће ти бити мило да из дана у дан читаши шта си радила кад си била девојка.

— Мислиш мама?

— Сигурна сам. Кажем ти што сам, ето, недавно написала свој дневник и што ми је било врло мило да га читам. Попуштај мајку, ћери.

— Ја бих више волела да идем у биоскоп.

— Не можеш сваки дан да идеш у биоскоп, а дневник ти је као и биоскоп.

Којознаје Pyramidon

Зна поуздано, да главобоља нестаје већ после неколико минута.

Pyramidon

таблете

Против болова

Оглас рег. С. Бр. 19.999 од 6-X-1942

Добија се у свакој апотеци

„Што је било са љубавицом у кући и мами су све севали светлаци пред очима и стојала је испомично као пања и тата који је из свега гласа урлао научићу те ја да лечиш писара зар је то твоје место и мама му је казала умири се човече ја нисам била сама са тим младићем шта ли још можеш да помислиш обишла га је и његова вереница јачко коју ће он да узме кад устане јер она има леп мираж који јој је дао стари ујак и кад сам чула то по татиној шуми све сам разумела тај стари ујак то је он и кад он иде на пут ради послана какве води ту госпођицу знати ја то јер сам претурала по његовој фибици и нашла сам један рапун за две хаљине а ја знати да он није платио мамине хаљине већ годину дана према томе то је кројачици купио хаљине а кад се купују хаљине девојци то није тек онако“.

— Јованка, позвала је мајка дрхтавим гласом, шта ово значи?

— Не знати шта значи, али тако је. Ти си ми рекла пиши. И ја ето пишем. Ништа ја не измишљам.

И госпа Милева је ухутала. Помислила је одједном да се ништа у њеноме животу ни у животу њенога мужа није изменило и да је све као и увек. Али било је доволно да се догађаји опишу, па да постану важни, етраши и пуни последица. А од свих последица по њу је било најгоре што је открила да у ствари воли Бранка, да ће се оножејити једном рђавом девојком, а да се она никад исче утешити. И то је заиста било као у многим филмовима. Била је у праву када је тако говорила својој ћерци, ма да тада није могла ни да сазна какве ће промене у њеном животу, и у животу њеног мужа, изазвати овај дневник. Јованкин дневник постаде нечака врста породичне савести.

Неосетно мати и отац променише се. Све се измене, тојест завлада опет слога и мир. А дневник оста недовршен...

од неколико секунди, разнесе по целом организму. Осим тога интравенозна инјекција даје се и онда када треба да неки лек утиче напр. на сам срчани мишић, јер лек унет у вену мора, крвотоком, да прође и кроз срце.

*

При сваком убрзавању мора се назиши пре свега да бризгалица и игла, као и лек што се даје, не буду само чисти, већ и „медицински чисти“, тј. стерилни, другим речима да не садрже не само прљавшину, него и никакве клице које би могле у организму да изазове неко запаљење, или гнојење или чак и тровање крви. Због тога је неопходно сваки пут бризгалицу и иглу, која ће се употребити, искувати у води, тако да вода у којој се оне налазе, кључуја бар неколико минута. Тада је тек сигурно да су све клице, које су се налазиле у бризгалици и на игли, потпуно уништене. Пошто се кутија или суд у коме су бризгалица и игла искувани охлади, вода се просле брижљиво, али тако да се ни претима, нити крном или чим другим не сме додирнути унутрашњост суда, па ни бризгалица ни игла, јер би на тај начин клице поново на њих могле да дојесу и на тај начин изазову инфекцију у организму. Бризгалица и игла се из кутије или суда ваде пинцетом, искуваном или на пламену испаљеној.

Лек који се убрзагава налази се у стерилним ампулама или флашицима. Пошто се претестерише грлић ампуле нарочитом тестерицом која се налази уз ампулу, садржина ампуле се бризгалицом у њу усисава, али опет тако да она не долази у додир ни са прстима, нити са ма чим другим. Пре него што се садржина ампуле убрзга, кожу, у коју ће се извршити убод, треба дезинфекцијом алкохолом, етером или јодом, да се, приликом убода, са ње не би клице увеле у тело.

*

Многи болесници се плаше инјекција, тј. непријатан им је убод игле. Међутим тај убод није гори од убода комарца. Када се зна колико инјекција користи болеснику, онда „страхота“ убода уопште не долази у обзир.

Инјекцију под кожу или у мишић врло је лако и просто дати, и са мало вежбе, може се постићи таква техника давања да болесник — нарочито кад је игла добра! — такорећи инјекцију и не осети. Такву врсту убрзагавања може да врши и помоћно лекарско особље (болничари, болничарке) па и болесникову околнину и сам болесник. Колики болесници дају већ годинама сами себи напр. инјекције инсулина!

Инјекцију у вену много је теже дати нарочито код особа које имају слабије развијене површине вене. Убрзагавање се врши обично у лакатном прегибу, али се може дати и у ма коју вену на руци или ноги. Пошто је такву врсту инјекције теже дати, и пошто је она скончана са извесном техничком спретношћу, то, и према закону, њу мора дати само лекар.

dr N.

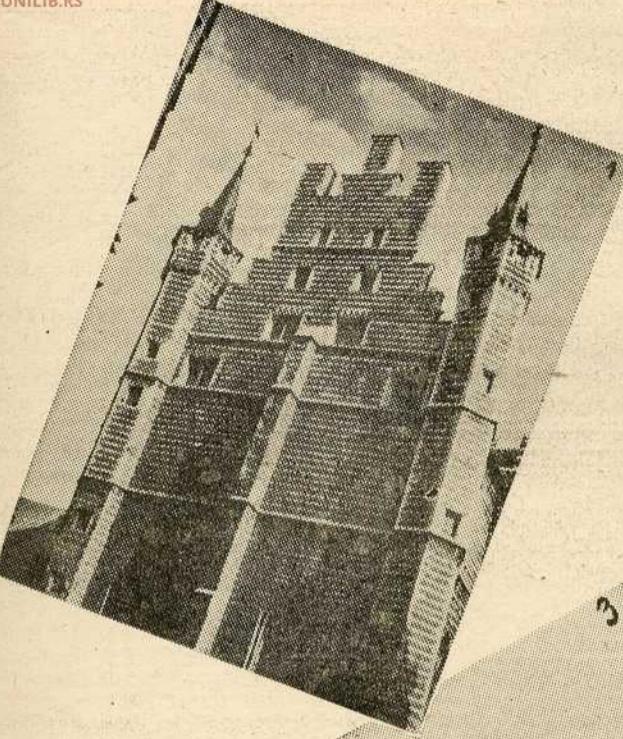
Савети НАШЕГ ДАГКАРА Нешто о инјекцијама...

Инјекција или убрзагавање начин је познат у медицини да се извесна супстанција, растворена у води или уљу, унесе у организам да би деловала, разните путем крви, брже и јаче него ли да је унета, као обично што се узимају лекови, кроз уста. Инјекција се даје, као што је познато, нарочитом бризгалицом и иглом. Убрзагавање се може вршити под кожу, у поткожно масно ткиво (субкутано), у саму кожу (интракутано) и у крвни суд, тзв. вену (интравенозно). У вену се инјекција даје када је потребно да лек делује најбрже, јер се онда, путем крвотока, у року

Фолклорна група „Србозара“ приредила је недавно своју прву академију у дворани Српске заједнице рада. Ова приредба имала је много успеха.

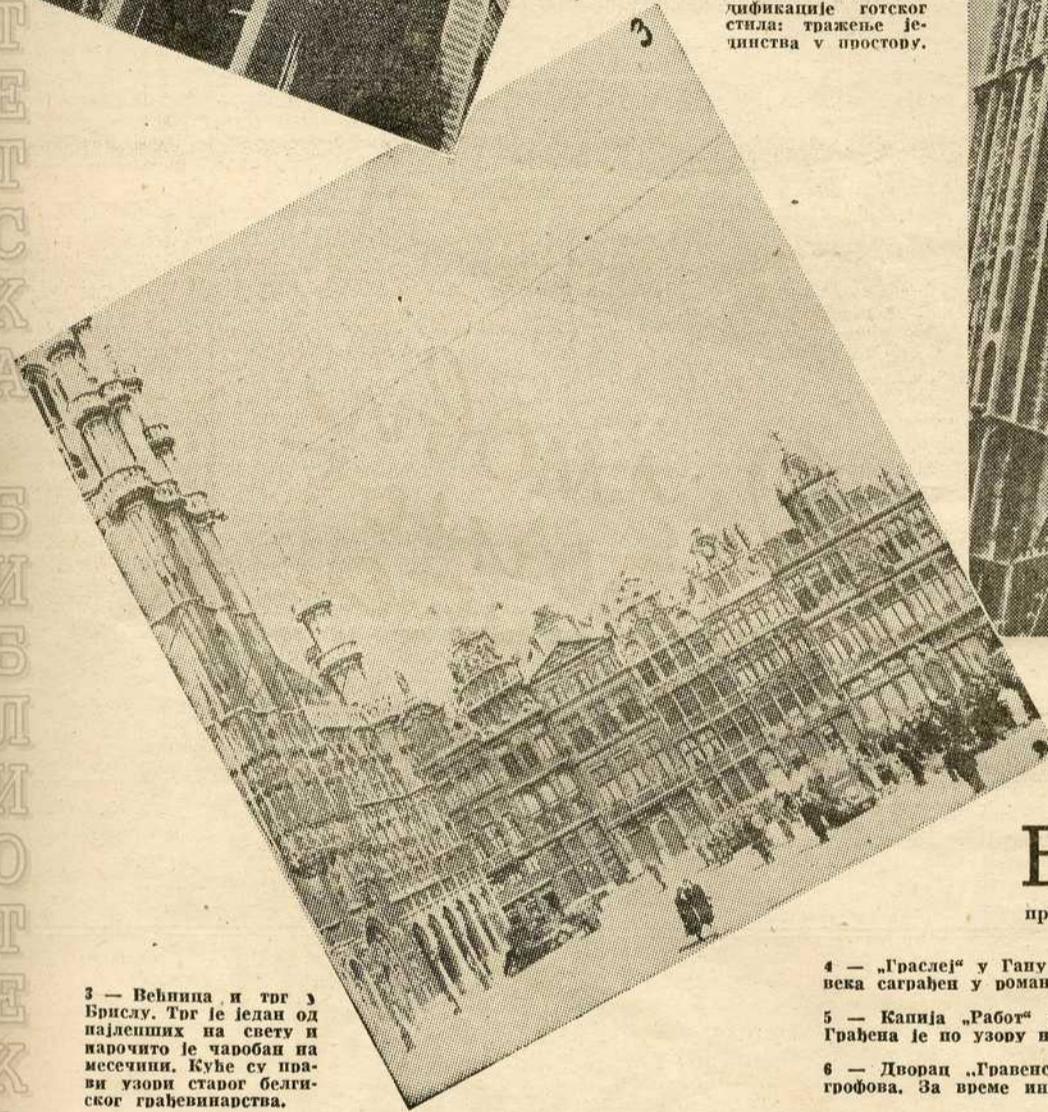
(Онимак: приватна сајона)

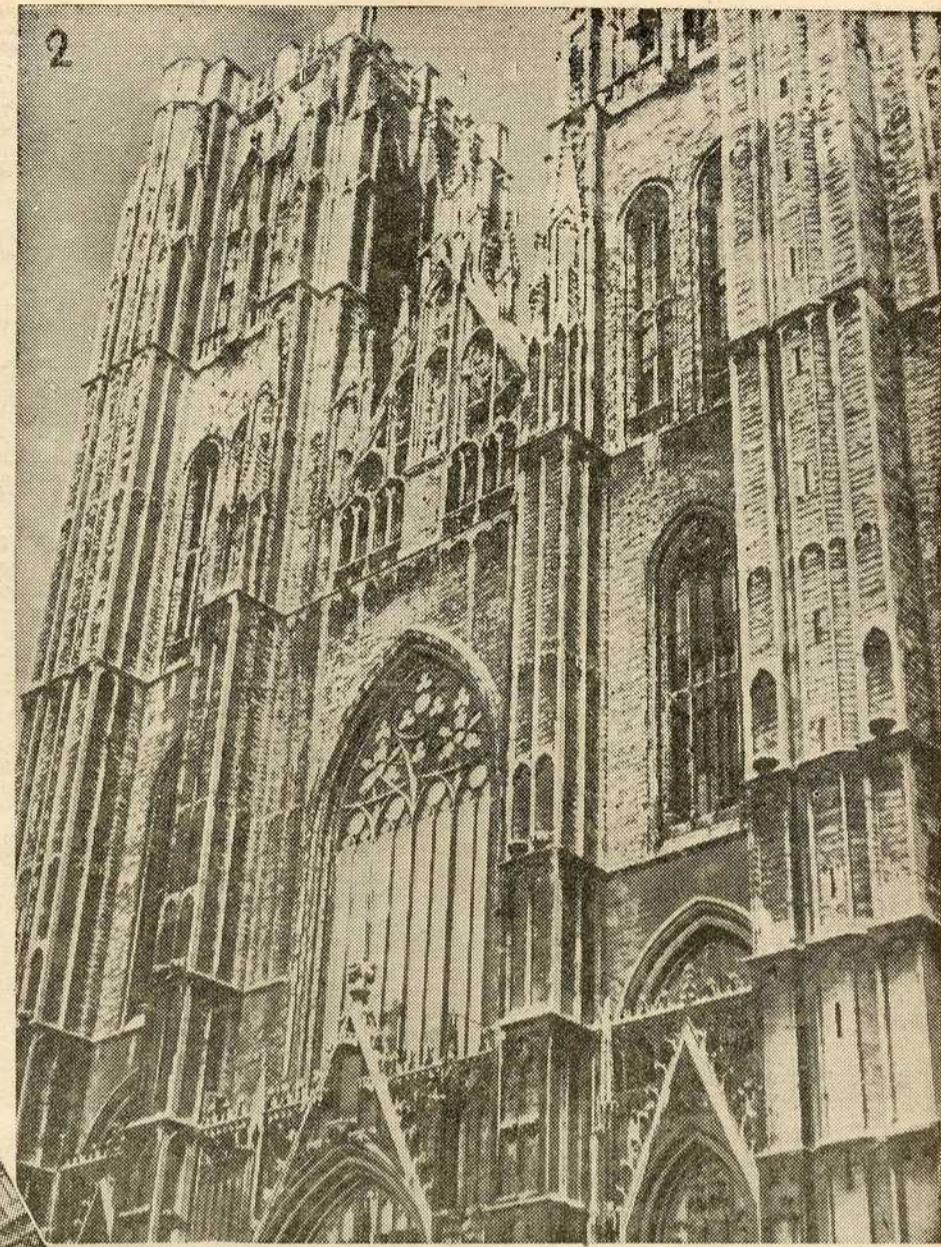
1 — Кула на обали Јеле у Антверпену (Анверсу) саграђена од камена и печених цигле. Саградио је Херман де Вагмекенер (1501—1513).

2 — Црква свете Гудуле у Брислу. Недовршени торњеви бриселске катедrale високи су 69 метара. Грађење цркве почело је 1225 године и трајало је до 1500 године па инак није довршена. Грађевина је типичан пример француске модификације готског стила: тражење јединства у простору.

3

3 — Већница и трг у Брислу. Трг је један од најлепших на свету и нарочито је чаробан на месецими. Куће су прави узорци старог белгијског грађевинарства.

Белгија

грађевински споменици

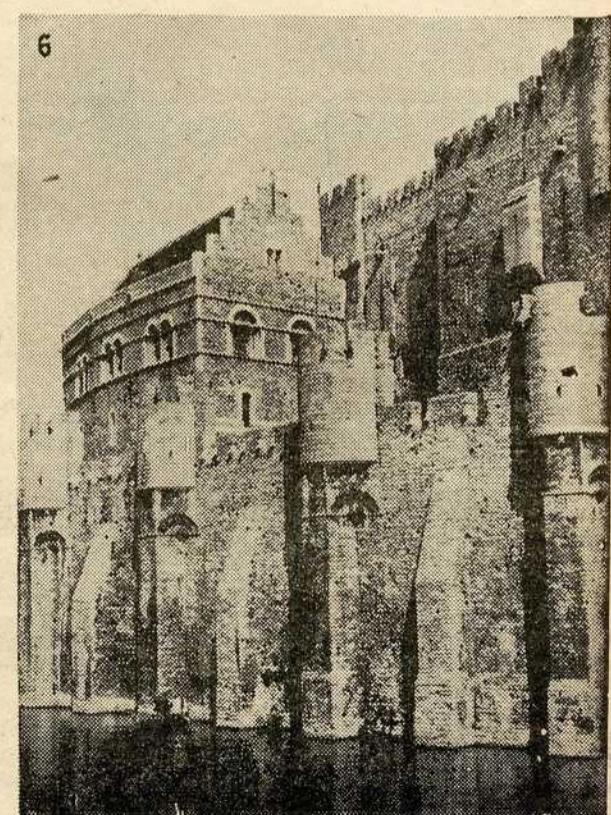
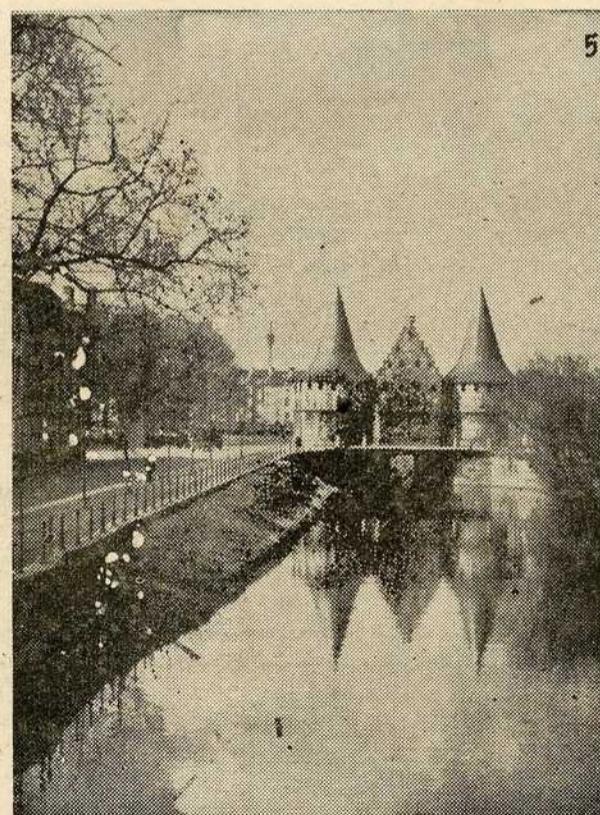
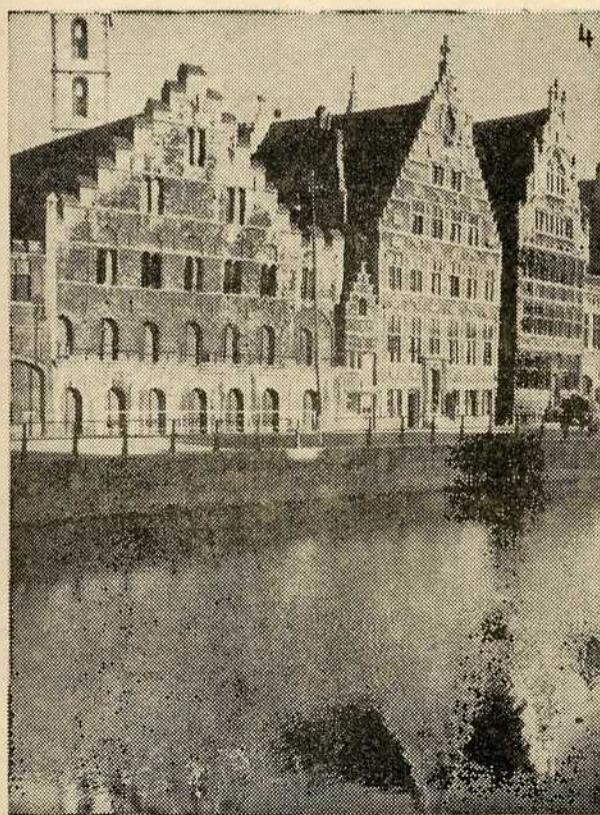
Белгија је земља у којој су се одувек укрштале разне културе и цивилизације. Нарочито је богата грађевинским споменицима. У њеном северозападном делу, у Фландрији, преовлађивају је готски стил. Серија слика коју доносимо приказује најзначајније споменике тога стила у Белгији.

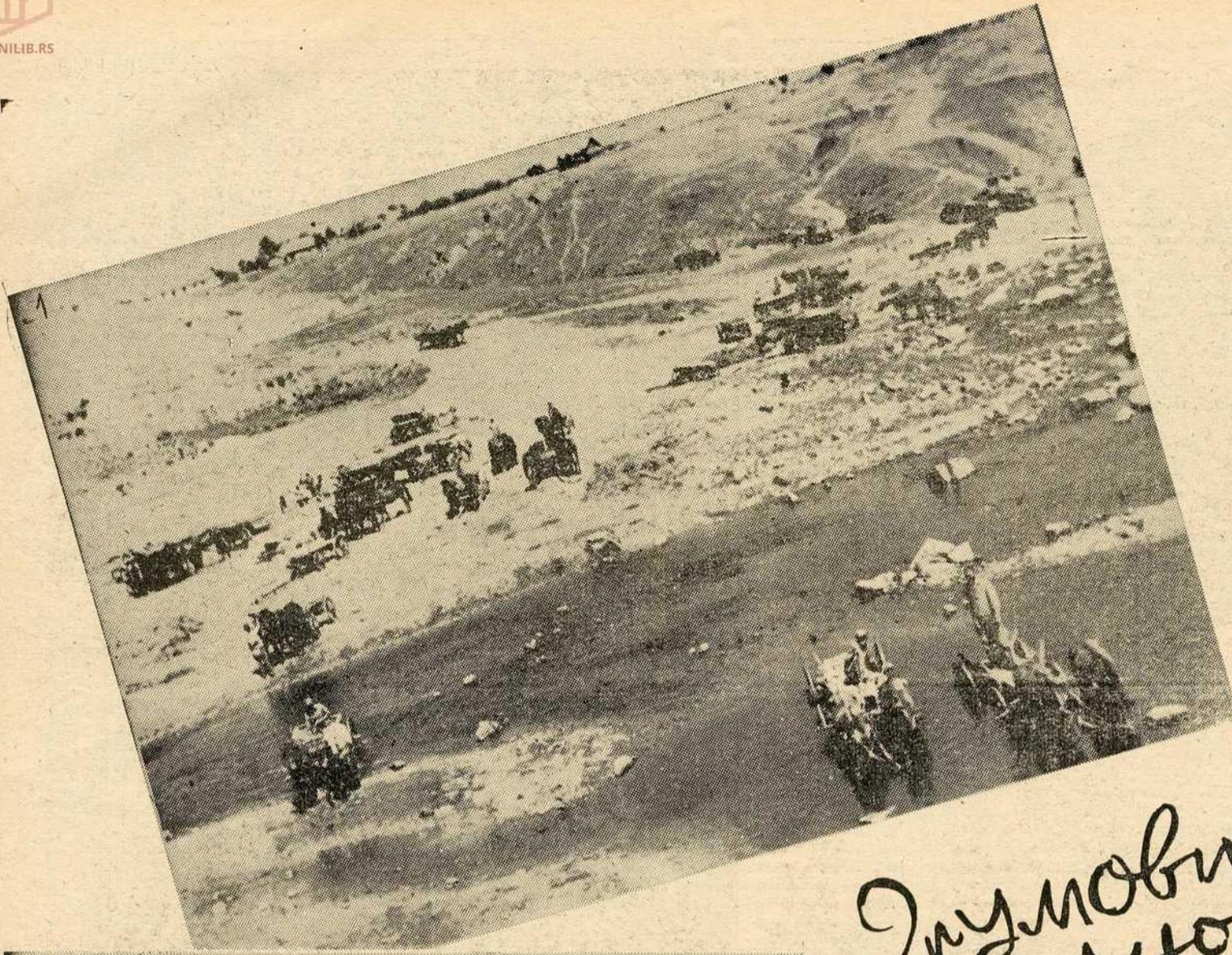
4 — „Граслеј“ у Гану са старијим еснафским кућама. Лева кунаста кућа је силос за жито из XIII века саграђен у романској стилу, обновљен 1896 после пожара.

5 — Капија „Работ“ у Гану саграђена је 1489 године и у историји саме вароши играла је велику улогу. Грађена је по узору на Холстенову капију у Липску.

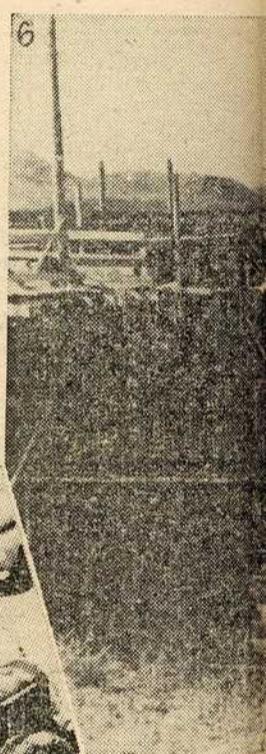
6 — Дворац „Гравенстен“ у Гану. Саграђен је у IX веку и дugo времена био је седиште фламанских грофова. За време инквизиције био је тамница и тајно губилиште. Зато је на злу гласу у Фландрији.

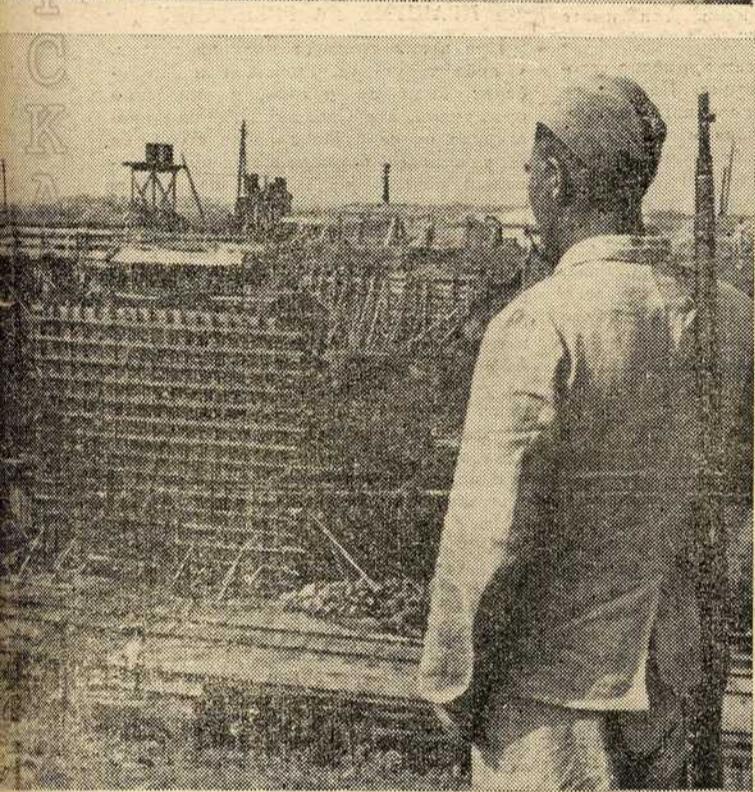
(Снимци: Тобис)

Документи
историје
фронтса

1 — Совјетски друмови били су у страшном стању кад су наишле немачке трупе. Глиб и блато до колена! Саобраћај и довољ морао се одржати и Немцима није остало друго него да граде нове друмове. Они су одмах приступили послу са познатом својом темељитошћу.

2 — На брзу руку отворени су нови каменоломи, одакле је вађен камен за друмове. Украјинска, иначе плодна земља, сиромашна је у камену.

3 — На лицу места камен се брзо истоварује. Ту је запослена већином женска радна снага.

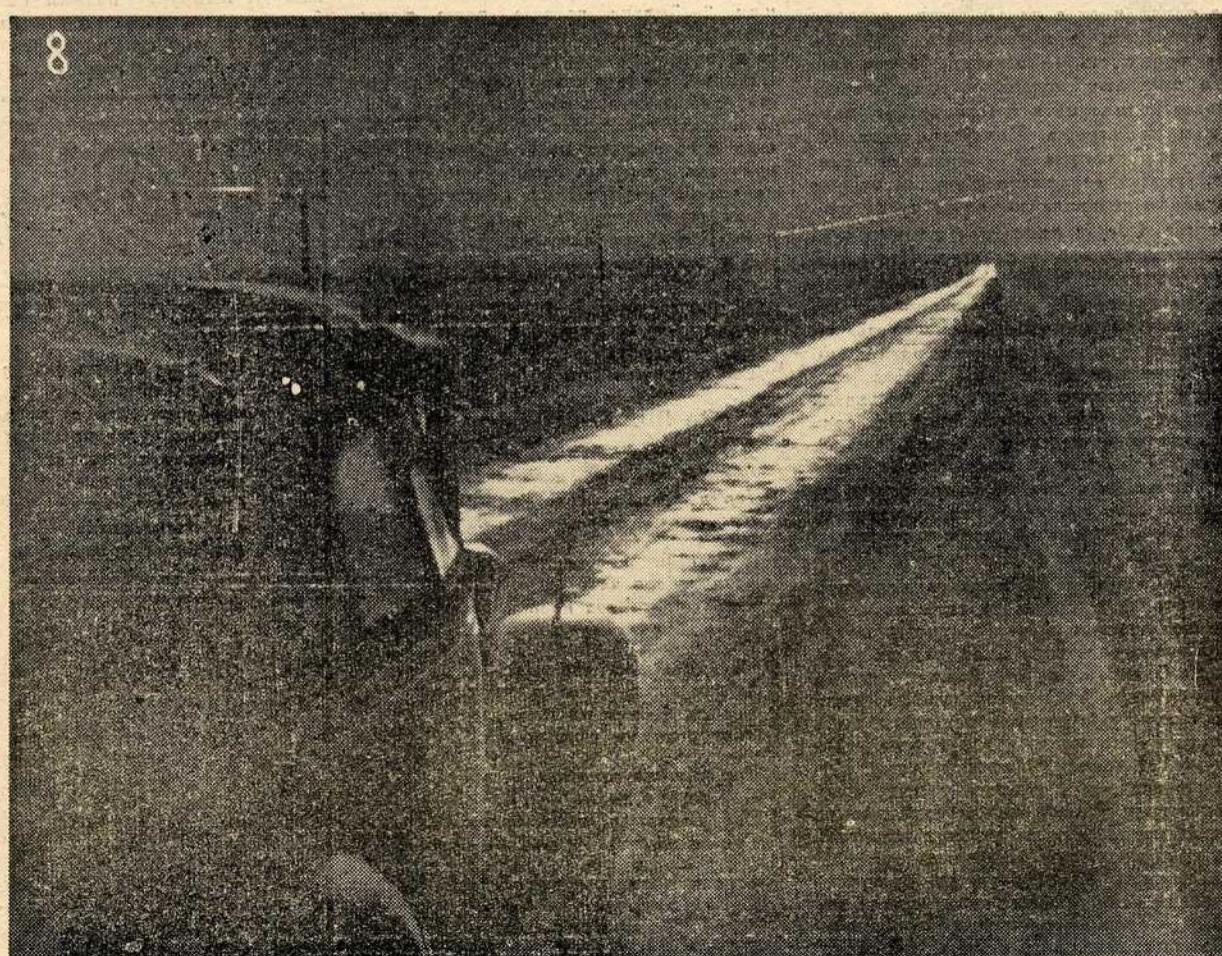
4 — Обичним сељачким колима препоси се камен и шљунак из велике удаљености. Бескрајне колоне кола крећу равницом.

5 — Радници су сакупљени са свих страна. Друмови су били тако запуштени да су се морали поново преорати.

6 — Друмови морају често да се граде тако да у степени, где нема дрвећа не задржавају снежне сметове. Због тога се морају да подижу многи мостови.

7 — На грађењу само једног друма запослено је више од 90.000 људи. Надзорну и заштитну службу врше домаће јединице под контролом немачке полиције.

8 — Један део новог друма је довршен. Ноћном контролном вожњом утврђује се његов капацитет.

Балада под хируршким ножем

НАЈМЛАЂА ПЕСНИКИНЯ НА ОПЕРАЦИОНОМ СТОЛУ

На хируршком одељењу, код београдских оператора и у санаторијумима, приметно се извештава прилив случајева операција од слепог црева, код млађих пацијената. Урођени лаички страх од операције уступио је место једноме лаком поверењу. Истражили смо узрок ове појаве и пронашли смо да је њен извор у једној песмици, у једној „балади о слепом преву!“ која у препису кружи по Београду.

Млада песникиња и глумица у једној својој ранијој улози

(Снимак: прив. овој.)

То је, узгряду буди речено, прва балада које врсте у целој нашој литератури.

Недавно се у једној београдској породици догодио у току ноћи тежак случај оболења од слепог црева. Болесник је одмах пренет на хируршко одељење и операција је морала бити извршена на лицу места, — а успела је потпуно. По минушењу лекара, сат-два касније могао је наступити трагичан обрт, можда и катастрофа. Пацијент, једна 14-годишња ученица IV разреда гимназије, јуначки се држала и својим ведрим хумором задивила лекаре за време операције. Она је иначе већ позната у уметничком свету, и публици. Као репитор позната је већ скоро десет година на сцени Народног позоришта, Позоришта са луткама, Коларчеве задужбине, са Радио-Београд, са разних доbroтворних приредби у Београду, земљи и иностранству, па се појављивала и пред крунисаним главама. Од тада почине њен надимак „Мала Жанка“, који јој је дала Жанка Стокић једном приликом, иза кулиса, одушевљена ужемом мале уметнице: она је загрлила, речима: „Душо моја, сада могу мирно да спавам, ти си моја замена!“

Мали нацијент је доста занимљива и разноврсна природа, у извесној мери склонјен таленат. Жива и прилично акцентоване сопствене воље, учи са усменом. Одличан, и још бољи репитатор него раније. У Средњој музичкој школи сматрају је за врло напредног мијамисту — почетника. Ове године завршије VIII годину балетског отсеца Музичке академије, и спада у нашу прву генерацију у овој школи спремљенога новог кадра. Њеним успехом надлежни су врло задовољни. Спортиста је на свим пољима. У осмој години преизвијавала је Саву. У исто доба узрасте летећа је авионом и скакала падобраном. Ако што желимо да нарочито истакнем-

мо, све јој то не смета да буде одличан ћак IV р. женске гимназије. Скроз одличан, сем четворке из математике. Ово све износимо са јасном намером, да на животу примеру покажемо разним другим „маминим мазама“ како се доста може постићи ако се само хоће да ради, има воље и система, и ако мама и тата мало „припрафе“ — као што пациенткиња сама признаје. Уз то наша пациенткиња свршава још и дужности

Какво црево; бедног соја,
Пепељава нека боја,
Нит корисно, нит лепо,
Ем паразит, па још слепо!?

Сад сам живи сведок свима;
Когод слепо црево има
Нек не мисли ни за час —
Нож и хирург то је спас!

С моје стране (није тала)
Медицици вечна хвала!
Кад порастем, план се ствара,
Студирају за лекара!

Др. мед. унив. — то је нешто!
Болеснике хитро, вешто,
Сечем, крим, шијем, парам,
И животе нове стварам!

Пошто смо ове податке покупили, посетили смо и већ опорављену болесницу. Кратак разговор пун духа, свежине и хумора завршио се нашим питањем:

„Па, мала књижевнице, сада смо сазнали о вашим врлинама. Али, имате ваљда и каквих мана?“

„Имам, наравно, ја сам нормално створење подложно страстима. Највеће су ми: колачи и месо, позориште и биоскоп. Али пошто колача и меса више нема, а позориште и биоскоп забрањени за ћаке без специјалног одобрења, то сам чиста од страсти као мамин шпаја! Имам и једну жељу која је готово страст: да се овај рат што пре сврши и да се врате невапчићи, боза, летовања, екскурзије и автомобилске трке око Калемегдана. Да ми тата буде што је био!...“

«ОСВЕМУ И СВАЧЕМУ»

ОКАМЕЊЕНИ ЦИЛИНДАР

Приликом извлачења са дна мора једног брода који је у близини Ленстурна потонуо још 1808 године, ронци су пронашли у једној кабини цилиндар и кишобран, који су се током десетија о каменили. Интересантно је, да су се ова два предмета окамењивањем спојила.

НЕОБИЧНА НАРКОЗА

Вековима већ познат је на Јави интересантан начин наркозе, који урођенички „лекари“ још и данас често примењују. „Хирург“ положи своје папице на обе болесникove вратне жиле кудавице и снажно притисне, као да ће га задавити. На тај начин, услед недостат-

ка крви у мозгу, болесник убрзо постане неосећљив, т.ј. падне у несвест. Јавански „капацитети“ уверавају своје европске колеге, да се овај начин наркозе за кратке операције увек показао одличан.

КРОЗ ВАЗДУХ БЕЗ КРИЛА

Када дође јесен разне врсте паукова крећу на пут да би нашле себи неко друго место пребивања. Углавном крећу млади, тек одрасли пауци. Како им је путовање пешке тешко и несигурно, они једре кроз ваздух по својим сопственим танким концима. Избаце своју научинасту нит испред себе, која се све више и више издужује, па по њима уз помоћ повољне ваздушне струје крећу напред. На тај начин пауци су у стању да пређу много километара. Ти паучини који зову се у народу „бабино лето“.

СУМПОРНЕ ШИБИЦЕ И ПРАЗНОВЕРИЦЕ

У кинеској покрајини Сечуан сељаци верују да сумпорне шибице, онаке како су се прво појавиле у продаји, својим јаким задахом растерују зле духове из кућа, поља и брегова. Зато је после врло тешко ишло са продајом других врста шибица.

ПРАШУМЕ НА ГРЕНЛАНДУ

Пре неких тридесет милиона година, у доба терцијара, Гренланд и Шпицберг били су покривени циновским прашумама, а у Средњој Немачкој простираше се бујне тропске шуме. То је у вези са променом положаја земљиних полова, јер тада је полутарска линија пролазила преко Гренланда и Шпицбергена, док се један пол налазио у Африци, а други негде на Тихом океану. У угљенокопима на Шпицбергијма нађена су дебла палминог, ловоровог и другог тропског дрвећа као и остаци животиња из полутарских крајева. У Африци, међутим, и данас се јасно види трагови некадашњих огромних ледника. То мењање положаја земљиних полова продужава се постепено и не-приметно и данас, па по рачунима неких научника кроз сто хиљада година северни пол налазиће се на северу Сибира.

КОЛИКО ИМА ЈЕЗИКА

Нека млада Швеђанка у својој докторској тези позабавила се питањем колико разних језика има на земљи. У том проучавању морало се тачно из двојићи шта се може сматрати самосталним језиком, а шта дијалектом. Млада докторанткиња дошла је до резултата, да на свету број јивих језика има укупно три хиљаде. У Европи, проучавајући све до Урала, постоје 53 разна језика. Библија, дело које је највише превођено, оштампана је на око хиљаду разних језика.

Два глава ока

Као два бистра језера, дубока,
два плава ока,
срео сам када су венуле руже беле
и када су се појавили пупољци
првих хризантема;
два језера мала
бистра и дубока,
два плава опала —
два блистава ока.

И сада их носим увек у себи,
као што носим последњи поглед
мајке на умору,
и као у илавим пролећима
мирисе рука велих,
сада већ давно свелих.
јер део су мене
те азурне зене,
два језера мала
бистра и дубока,
два плава опала —
два блистава ока...

M. ВАСКИН

БАЛАДА ПОД ХИРУРШКИМ НОЖЕМ

Добро дошли мили гости,
(Ком је тесно нек опрости!)
Јер и мени, због те злости,
Од лежања скрите кости!

Питате ме шта се збива,
Шта дебели завој скрива.
Дај' сам штогод била крива?
Море, бут'те кад сам живи!

Кад ми болест узе маха,
Ја заплаках — не од страха,
Већ од беса и од гнева,
Због некаквог мого црева.

Зар у моме кратком веку
Већ лекари да ме секу?
Зар, например, место бозу,
Сад да ширчем — фуј! — паркозу?

Страха неста као пула
Јер ме лечи доктор Була;
Један „Томић-Була“ шпит —
И, хој превце, сад смо квит!

ДЕЧЈЕ ВЕСТІ

ЗА ДЕЦУ, ДА СЕ РАЗОНДЕ И ПОУЧЕ

Пажна

У малој, непролазној улици, лармала су деца, шутирајући лопту од хартије. Безбрежни смех широј се улицом. Задовољно су сијала мала лица.

— Уди!
— Додај!
Мало но мало и „лопта“ се ишоџа.
— Другу да направимо! — викну неко.
— Ево канапа! Дај хартије!
Мале ручице затезале су канап око агуљане хартије.
Одједном један плавокоси деčак дотрча са другог краја улице. Сви се окретоше ка њему.
— Што ниси дошао раније?

— Нисам могао. Али зато ја сам нешто важно дознао.
— Шта то? Кажи.
— Неху.
— Кажи бар мени — рече један дебељко и показа бонбону.
— Добро, хоћу.
Иако су се одвојили далеко од другова, ипак, ради сваке сигурности, плавокоси деčак, јако припинши уста дебељковом уву, шапну:

M. Васкин

Зашто јеси не отишаши ми

Било је хладно, зима је дојасила. Птице су већ давно отишле; остала је једна птичица која је имала сломљено крило и није могла да одлети са осталим.

Отишла је да затражи заклон од хладноће од великих дрвета шуме: „Хоћете да ми допустите да се склоним у ваше лишће до пролећа? — Глупава идеја, одговори бреза; доста имам посла око чувања свог мишића, одлази. — Појела би ми сав жир, рече храст. Не примам те.

— Не примам стране људе, рече врба.

Сирота птичица није знала више коме да се обрати. Али је јела угледа и рече:

— Куда неш, птичице?
— Не знам; своје дрвеће одбија да ме прими да се закло-

— „Па наравно, глупи мраве,

видиш слику своје главе“ — кроз смех цврчак мрава кори. А мрав на то одговори:

— „Та паметна глава ретка, то је, друже, одгонетка. За те главе пчеле веле да спадају у дембеле.“

Често „мудрост — тако јака“ понекога води ћака. И обично горка плачка „мудрости“ је овој тачка.

A-a

— Ал' ће да се игра!
— Али пази — немој ником да кажеш.
— Неху.
И дебељко није „ником“ казао, већ само Милету за једну стару марку.
— Али пази! — рекао му је узвијајући марку — Немој ником да кажеш!

— Сутра је Синишин рођендан, па му је тата обећао да ће му дати једну праву, правда ту лопту. Од сутра, дакле, нећемо шутирати хартију. То ми је казао Синиша, али под условом да ником не кажем, јер хоће да нас изненади.

— Уди!
— Додај!

Мало но мало и „лопта“ се ишоџа.

— Другу да направимо! — викну неко.

— Ево канапа! Дај хартије!

Мале ручице затезале су канап око агуљане хартије.

Одједном један плавокоси деčак дотрча са другог краја улице. Сви се окретоше ка њему.

— Што ниси дошао раније?

— Нисам могао. Али зато ја сам нешто важно дознао.

— Шта то? Кажи.

— Неху.

— Кажи бар мени — рече један дебељко и показа бонбону.

— Добро, хоћу.

Иако су се одвојили далеко од другова, ипак, ради сваке сигурности, плавокоси деčак, јако припинши уста дебељковом уву, шапну:

— Живела права лопта!

M. Васкин

— Неху.
Миле је чувао тајну, — није ником казао — само Аци и малом Вељи. Ада рекао великом Вељи, а мали Веља Тићи — и ускоро сви су знали тајну.

На сада замислите ко је кога изненадио: дали Синиша другаре, или они када су дошли код њега и викнули још са врата:

— Живела права лопта!

— Дајте ми једну лопту!

— Добро, хоћу.

Иако су се одвојили далеко од другова, ипак, ради сваке сигурности, плавокоси деčак, јако припинши уста дебељковом уву, шапну:

— Живела права лопта!

— Нисам могао. Али зато ја сам нешто важно дознао.

— Шта то? Кажи.

— Неху.

— Кажи бар мени — рече један дебељко и показа бонбону.

— Добро, хоћу.

Иако су се одвојили далеко од другова, ипак, ради сваке сигурности, плавокоси деčак, јако припинши уста дебељковом уву, шапну:

— Живела права лопта!

— Нисам могао. Али зато ја сам нешто важно дознао.

— Шта то? Кажи.

— Неху.

— Кажи бар мени — рече један дебељко и показа бонбону.

— Добро, хоћу.

Иако су се одвојили далеко од другова, ипак, ради сваке сигурности, плавокоси деčак, јако припинши уста дебељковом уву, шапну:

— Живела права лопта!

— Нисам могао. Али зато ја сам нешто важно дознао.

— Шта то? Кажи.

— Неху.

— Кажи бар мени — рече један дебељко и показа бонбону.

— Добро, хоћу.

Иако су се одвојили далеко од другова, ипак, ради сваке сигурности, плавокоси деčак, јако припинши уста дебељковом уву, шапну:

— Живела права лопта!

— Нисам могао. Али зато ја сам нешто важно дознао.

— Шта то? Кажи.

— Неху.

— Кажи бар мени — рече један дебељко и показа бонбону.

— Добро, хоћу.

Иако су се одвојили далеко од другова, ипак, ради сваке сигурности, плавокоси деčак, јако припинши уста дебељковом уву, шапну:

— Живела права лопта!

— Нисам могао. Али зато ја сам нешто важно дознао.

— Шта то? Кажи.

— Неху.

— Кажи бар мени — рече један дебељко и показа бонбону.

— Добро, хоћу.

Иако су се одвојили далеко од другова, ипак, ради сваке сигурности, плавокоси деčак, јако припинши уста дебељковом уву, шапну:

— Живела права лопта!

— Нисам могао. Али зато ја сам нешто важно дознао.

— Шта то? Кажи.

— Неху.

— Кажи бар мени — рече један дебељко и показа бонбону.

— Добро, хоћу.

Иако су се одвојили далеко од другова, ипак, ради сваке сигурности, плавокоси деčак, јако припинши уста дебељковом уву, шапну:

— Живела права лопта!

— Нисам могао. Али зато ја сам нешто важно дознао.

— Шта то? Кажи.

— Неху.

— Кажи бар мени — рече један дебељко и показа бонбону.

— Добро, хоћу.

Иако су се одвојили далеко од другова, ипак, ради сваке сигурности, плавокоси деčак, јако припинши уста дебељковом уву, шапну:

— Живела права лопта!

— Нисам могао. Али зато ја сам нешто важно дознао.

— Шта то? Кажи.

— Неху.

— Кажи бар мени — рече један дебељко и показа бонбону.

— Добро, хоћу.

Иако су се одвојили далеко од другова, ипак, ради сваке сигурности, плавокоси деčак, јако припинши уста дебељковом уву, шапну:

— Живела права лопта!

— Нисам могао. Али зато ја сам нешто важно дознао.

— Шта то? Кажи.

— Неху.

— Кажи бар мени — рече један дебељко и показа бонбону.

— Добро, хоћу.

Иако су се одвојили далеко од другова, ипак, ради сваке сигурности, плавокоси деčак, јако припинши уста дебељковом уву, шапну:

— Живела права лопта!

— Нисам могао. Али зато ја сам нешто важно дознао.

— Шта то? Кажи.

— Неху.

— Кажи бар мени — рече један дебељко и показа бонбону.

— Добро, хоћу.

Иако су се одвојили далеко од другова, ипак, ради сваке сигурности, плавокоси деčак, јако припинши уста дебељковом уву, шапну:

— Живела права лопта!

— Нисам могао. Али зато ја сам нешто важно дознао.

— Шта то? Кажи.

— Неху.

— Кажи бар мени — рече један дебељко и показа бонбону.

— Добро, хоћу.

Иако су се одвојили далеко од другова, ипак, ради сваке сигурности, плавокоси деčак, јако припинши уста дебељковом уву, шапну:

— Живела права лопта!

— Нисам могао. Али зато ја сам нешто важно дознао.

— Шта то? Кажи.

— Неху.

— Кажи бар мени — рече један дебељко и показа бонбону.

— Добро, хоћу.

Иако су се одвојили далеко од другова, ипак, ради сваке сигурности, плавокоси деčак, јако припинши уста дебељковом уву, шапну:

— Живела права лопта!

— Нисам могао. Али зато ја сам нешто важно дознао.

— Шта то? Кажи.

— Неху.

— Кажи бар мени — рече један дебељко и показа бонбону.

— Добро, хоћу.

Иако су се одвојили далеко од другова, ипак, ради сваке сигурности, плавокоси деčак, јако припинши уста дебељковом уву, шапну:

— Живела права лопта!

— Нисам могао. Али зато ја сам нешто важно дознао.

— Шта то? Кажи.

— Неху.

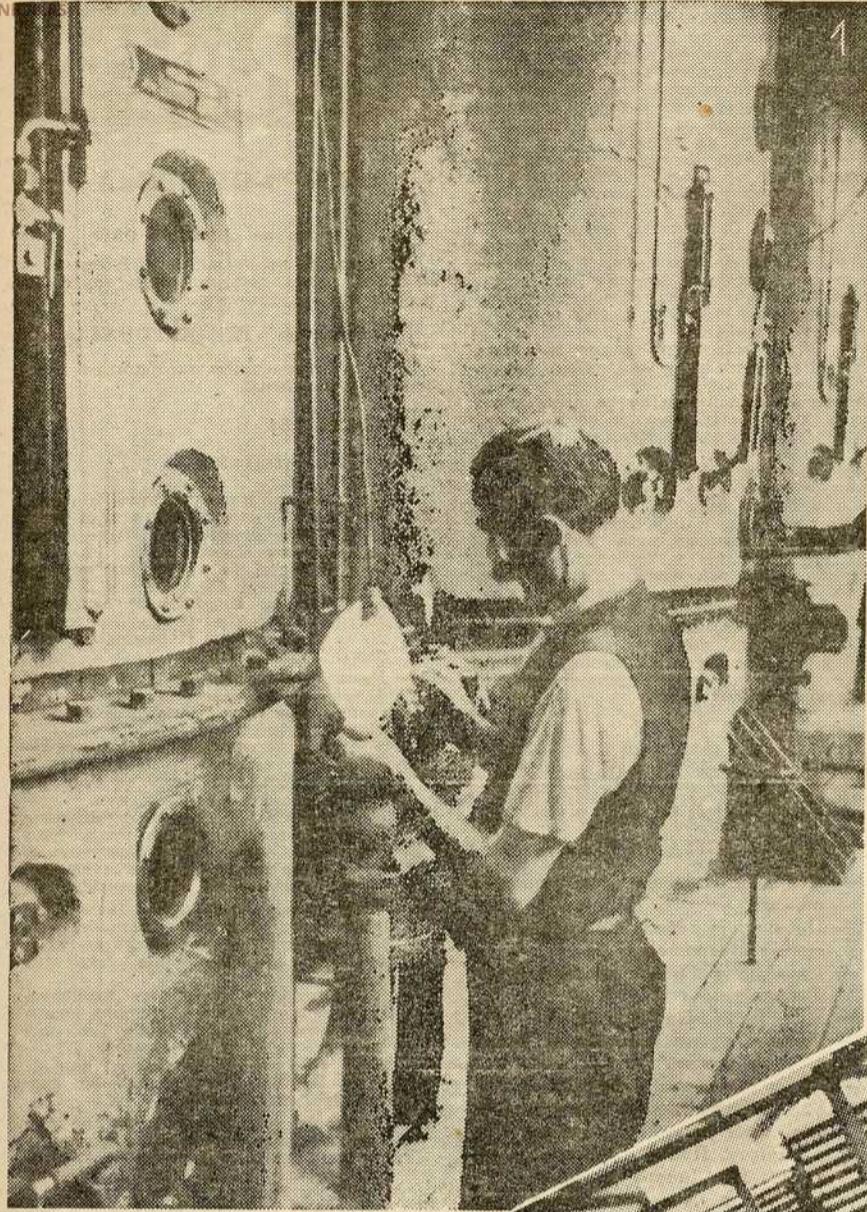
— Кажи бар мени — рече један дебељко и показа бонбону.

— Добро, хоћу.

Иако су се одвојили далеко од другова, ипак, ради сваке сигурности, плавокоси деčак, јако припинши уста дебељковом уву, шапну:

— Живела права лопта!

— Нисам могао. Али зато ја сам нешто важно дознао.

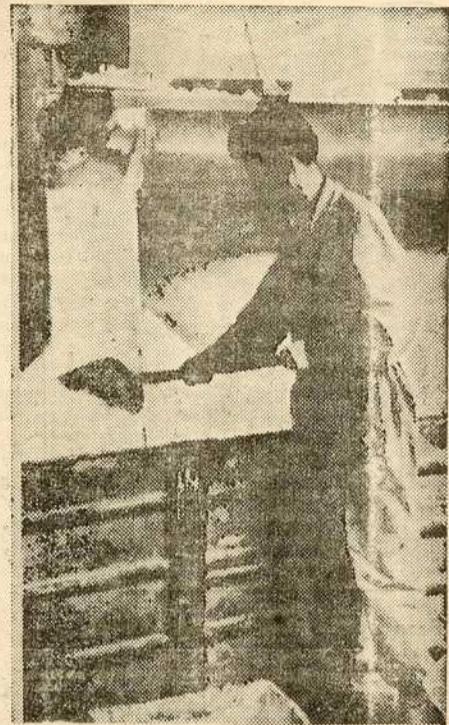

1 — Укупавање шећерног сока
Стручни мајстор контролише
најлон машине.

Занимљиво је посматрати рад фабрике шећера на Чукарици. И сам посао и процедуре рада, па и сада чињеница да је рад у фабрици шећера сезонски, повремени, чине да се прерада шећерне репе у шећер у многоме разликује од сваке друге врсте фабричког рада. Интензивни рад у фабрикама шећера код нас траје од септембра до краја новембра, отприлике. Толико траје такозвана кампања шећера. И у року од три месеца, за тих стотина рада у години, израђује се толико неопходни шећер. У коцкама, као „кристал“ и у праху.

Лепо уређене и чисте просторије велике, разноврсне машинерије, стручни радници и раднице, неуморни непрекидни и врло пажљиви рад, велики напаџател, то је оно што кратко речено, изразиши нашу фабрику шећера на Чукарици. Обилазећи појединачне просторије и постројења видимо како се шећерна репа и остале сировине, потребне производњи, претварају у слатку масу, па онда, пролазећи кроз разне машине и извршујући потребне процедуре претвара у коцке или кристал. Од унавађавања сока до сушења и паковања низ постепених фаза. Укупавање, пресовање, сушење, сечење на коцке и најзад паковање, то би биле најглавније етапе.

Наше слике показују те појединачне фазе рада.

2 — Шећерна маса је припремљена за тресовање.

4 — Нарочите машине секу у
коцке већ осушеној маси.
(Онимада: А. Симић)

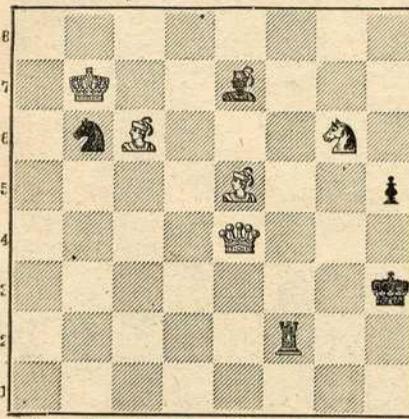
5 — Паковање је последња фаза
за рада.

00 дана паса

ЧАС

ПРОБЛЕМ БР. 99
Др Емил Палкоска

Бели вуче и даје црноме мат у два ходана.

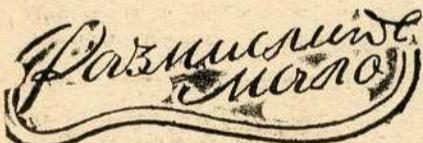
Решење проблема број 98 (игре шашом маршала саксонског): 1) Sf8—d7+, Kg8—g7; 2) Ta8—f8, Kg7—g6; 3) Sc7—e6, f7:e6; 4) De7—f7+, Kg6—g5; 5) Sd7—e5, f6:e5; 6) Lf3—e4, f5:e4; 7) Lc1—e3, f4:e3; 8) Df7—e7+, Kg5—g6; 9) Kh3—h2, h4—h3; 10) g2—g3, h5—h4; 11) g3—g4, h6—h5; 12) g4—g5, h7—h6; 13) De7—f6+, Kg6—h7; 14) g5—g6 mat.

УТАКМИЦЕ У БЕОГРАДУ

Недавно је почeo у Београду земаљски раднички турнир за првенство Србије, на коме учествује 72 играча подељених у шест група. По завршетку претфиналног такмичењу почеће одмах финале, на коме ће играти осамнаест учесника, по тројица најбољих из сваке групе. На турниру учествује и заменик старешине Српске заједнице рада Зарија Поповић, који је и сам одличан шахиста.

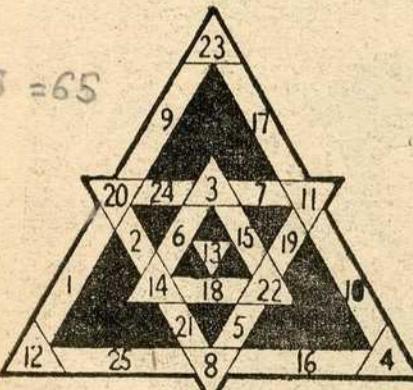
Између званичног српског првака др Трифуновића и новог српског мајстора Аћимовића организован је меч од четрнаест партија.

Шаховска сеција „Баска“ припрема велики турнир за овогодишњи шампионат Београда, који ће почети у јесеном. Учествовање неколицина мајстора и низ истакнутих аматера. Наградни фонд износи укупно педесет хиљада динара, Играће се у засебној сали каваје „Мачва“ (пређе „Атина“), Теразије 28. Пријаве за учествовање примају се до 28 новембра закључно на адресу: Немања Стојановић, Београд, улица Кнеза Павла бр. 6.

ЧАРОБНИ ТРОУГАО

Имате један велики троугао у који су уздрана два мања троугла. У два вена троугла ако саберете пет цифара

које се налазе у једном реду, добићете увек број 65. Ако број у средини (13) измножите са 5, добићете опет 65.

Могућне су још и друге комбинације, али њих остављамо вама да их сами пронађете.

ТРИ ИГРАЧА

Три играча договорили су се да, после сваке игре, онaj који буде губио дупира паре оне друге двојице. После три игре које је сваки изгубио по

једну, испоставило се да сваки има 24 динара. Колико је сваки од играча имао пре почетка игре?

ТРИ БРОЈА

— Требао сам да запамтим три броја, рече Лука, али сам их ипак заборавио. Све што се сећам, то је да су то три броја од четири цифре; први број састављен је од четири цифре које иду једна за другом; други је исто што и први само кад би се читao с десна на лево; најзад трећи број састављен је од тих истих цифара, само што су помешана. Сећам се још и тога да је збир сва три броја једнак 12.300.

— Ако је то све тако како кажеш, рече Лукин старији брат, одмах ћemo пронаћи та твоја три броја.

Да ли бисте могли и ви да пронађете тако брзо та три броја која је Лука заборавио.

Ако не будете успели, остане вам једино да погледате одговор који дајемо у идућем броју.

Пожелели СЕ СЕЋИТИ?

ЧИЈИ СУ ОВО СТИХОВИ?

НЕ БЕРИ ЈУБИЧИЦЕ

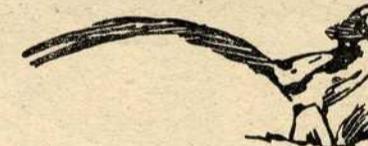
Богами, писам хтео, сасвим се случајно забиљо; берући јубичице изгубио сам пут, те сам у шуму запош; а ту се двоје скрило, па кад ме угледаше, забише се у један кут.

У изглоди писам знао куда ћу, поцрвенох, тако ме је било срам. А када ми је ћош било и жао што сам сам.

Да ли знаете чији су ови замисла дивни стихови. Ако не знаете, погледајте наш одговор који вам дајемо одмах доле, јер вреди да запамтите име песника. Милан Ђурчић

КОЈА ЈЕ ОВО ПТИЦА?

Ова птица је пореклом из западне Азије, или ближе речено из околине Касписког језера. Још у старом веку ову птицу пренели су у Европу, те сада живи у умереним крајевима као права шумска птица.

Храни се инсектима и семењем. Даљу се налази по земљи (запажено је да може одлично да трчи), али се увече псење на дрво.

Ова птица постоји у многим разним врстама. Постоје и нарочита гајилишта ових птица, а нарочито у специјалним ловиштима. Успите лов на птице не може се замислити без лова на ову птицу!

Да ли сте се сетили о којој је птици овде реч?

(Извесно)

Који је одговор тачан?

1 — Палеонтологија је:

- болест
- наука
- прастара животиња
- богоњња

2 — Додекање је:

- држава у Африци
- крај у Австралији
- група острва
- острво у Индиском океану

3 — У 16 веку извор младости тражен је у:

- Индији
- Флориди
- Египту
- Малој Азији

4 — Грађење Диоклецијанове палате трајало је:

- сто година
- педесет година
- десет година
- тридесет година

Тачни одговори: 1 — Палеонтологија је прастара животиња и богоњња. Историјски фосилне школе, палеонтологија је дошла до

закључка да помоћу тих документа може се приближном тачношћу да се прати развитак живих и изумрлих животиња. Као у неком огромном архиву, за палеонтологе леже у каменим слојевима сачувани документи и сведочанства која нам говоре о пореклу живих бића. Палеонтологија има, дакле за циљ да срећује та документа и да их тумачи.

2 — Додекање је група од лаванастих окоји, која се налази југозападно од грчког ахипелага у Једејском мору. Оствара се зову: Патиос, Липос, Калинос, Коос, Кизирос, Стамбулија, Силина, Касос, Тилос, Алки, Карпатос и Кастелоризо. Ова острва некада су припадала Турској, али их је она уступила Италији 1912 године миром пре триполитанског рата. Ово уступање потврђено је и миром у Лозани у јуну 1923 године.

3 — „Извор младости“ тражен је у Флориди. Шпањолци су у њој најпре тражили Елдорадо, златну земљу, где су се најшли да је најније непрегледна польза злата. Али у исто време грађани су и „извор младости“. Шпањолац Понције од Леона 1513 године, први је са својим љуцима почeo да истражује полуострво Флориду, да би пронашао тај толико тражени „извор младости“, чија би вода подмладила сваког који би се у њој окунуо. Годинама су вршена најпажљија истраживања свих могућих вода у Северној и Јужној Америци, али тај чудновати извор, наравно, није могао бити пронађен.

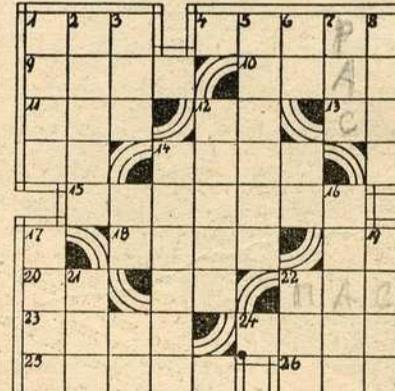
4 — Диоклецијанова палата, или боље Диоклецијанов град, јер то није била само једна палата, већ скуп разних зграда, почела је да се гради 295 године. Грађено је трајало пуних десет година, тако да је завршена тек 305 године.

Дали ЗНАЈУ?

ПИТАЊА

- 1 — Када је основана прва монашка школа?
- 2 — По чему је добила име вароши Ковачица?
- 3 — Када је у Србији постало прво министарство?
- 4 — Која је бранска светлост?
- 5 — За које време светлост са сунца доће на земљу?
- 6 — Ко је пронашао дурбин?
- 7 — Где је Бура Јакшић био и шта је био, када је написао песме: Пут у Горњак, Ноћ у Горњаку, Вече, а где: На Липару и Понон.
- 8 — Колико је ћика имао Буру Јакшића док је био учитељ у Сумраконију?
- 9 — Шта је јајучара?
- 10 — Који се крај Београда звао „Јалија“?
- 11 — Кад је основано друштво српског првог креста?
- 12 — Колико је дугачак, дубок и широк Дунав?
- 13 — Ко је подигао и када манастир Жичу?
- 14 — Шта су „апокрифи“?
- 15 — Ко је био Аполодор?
- 16 — Када је подигнут Сmederevski град?
- 17 — Где је био град Сингидунум?
- 18 — Који је римски цар рођен у Сингидунуму?
- 19 — Шта је „антилипис“?
- 20 — Колико времена треба да би стигла светлост до земље са Сиријом, а колико са Северњаче?

Укрштене речи

Хоризонтално: 1) Говор, 4) Полако, 9) Описивање, 10) Држава у Индонезији, 11) Дрво, 12) Иницијали презимена и имена једног француског политичара, 13) Два једнака сугласника, 14) Цваст и плод животињских биљака, 15) Годишња отплата дуга, 18) Танка кожица, 20) Грчко слово, 22) Део виле, 23) Рај, 24) Дете у повоју, 25) Скраћен потпис, 26) Владар.

Вертикално: 1) Еспад, 2) Богиња старих Грка, 3) Инфекција коже, 5) Луксузна кујна, 6) Лична заменица, 7) Главно место Србије све до пред крај 13 века, 8) Место у Сибиру, 12) Руско јело, 14) Врста биљке, 16) Дувачки инструмент, 17) Танка опека за покривање крова, 19) Река у Оријену, 21) Јарка, 22) Јаковина, 23) Ров, 25) Орлов, 27) Грана, 29) Багра, 30) Паор, 31) Егјепт, 32) Литва.

ИЗ 98-ОГ БРОЈА

Одговор на „БИСТРО ОКО“

На слици су нацртани: срце, књига, авион, лађа, лопта, кон, воденица, труба, бомбада, јелка и тротинет.

Одговор на „ТРИ АКРОБАТА“

Најтежи је био други акробат: он је тешко 105 килограма.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ОДГОВОРИ

- 1 — Први парни млин подигао је Антон Јемец у Београду 1863, а први млин са турбином подигао је Игњат Валдин у Малом Црнику 1870.
- 2 — Вук Караџић је забележио народне песме „Бановић Страхиња“ и „Женијба Максима Пиројевића“ од старца Миљија родом из Старог Колашине, после Вишњића и Подруговића, највећи српски гуслар.
- 3 — Краљ Милан Обреновић пошто се 22. фебруара 1889 одрекао престола наставио се у Паризу, под именом Георгије од Такова.
- 4 — У Србији је прогланен метарски систем законом од 1. децембра 1873, а од 1. јануара 1883 смештјен је само метарске мере употребљавати.
- 5 — Мелиорација је трајно поправљање и преуредавање тла за производњу културног биља. Она може да: а) необраћено тло приведе култури, или б) да култивирање тло поправи.
- 6 — Митрополит београдски (родом из Соко Бање) Михајло Јовановић био је изабран 1862 године за првог посланика друштва за ослобођење Афричког робова.
- 7 — По поруџбини патријарха Бранковића извршио је Паја Јовановић познати уметник слику Сеоба Срба под Чавојевићем. А Круниште Душаново изралио је за светску изложбу у Паризу. Исту је откупио српски краљевски двор.
- 8 — Прока Јовчић, био је шегрт по разним западним потом фабрички и месарски радници у Америци, а 1911. године издавао је књигу „Сеоба Срба под Чавојевићем“. У књижевности је познат под псеудонимом Нестор Јучни.
- 9 — Једини лекар био је др Драга Јоцић; она је уједно и први женски лекар у Србији 1879.
- 10 — Порто марке су први пут уведене у Србији 1. априла 1886. У место краљевог лика који је био на франкомаркама, на њима је био државни гроб. „Луквер“ је сваки племенити коњ за који се нарочито гаји у Мађарској, где је постао украсићем племенитих коња са домаћим пасминама, његова је употреба за брзу возњу.
- 11 — Право хирургија оделјење установљено је у Србији 1889. Др Суботић ставио је првог хирурга у Општитету др Јанчићу из Врањева у Валашту 1851 године, компоновао је познате песме Стојанке и Шано душко Љано.
- 12 — За време Турака Калемегдан се звао Финир-Бајир (богат за размишљање) па је затим добио име Калемејдан (градски мегдан).
- 13 — Изради београдске канализације приступило је 1905, и рађено је воло живо до 1912 године.
- 14 — Под кнезом Милошем путовано се пешке и на коњима. Од Кратујевца до Пожаревца кнез Милош је путован Јашени (1834) два дана, и то што је било било могуће. У то време само је кнез Милош имао „карупе“; тек после тога добра давао је дозволу да и по неко други смо набавити таква кола. Књажевача, Краљево и Доњи Милановац звали су се раније Гургусови. Караџићеви и Пореч.
- 15 — Јогурт је врста киселог млека, на прављен од крављег, бивољег, козјег или овачег млека, помоћу нарочитог фермента маја. Потиче из Бугарске. Јогурт је врло здрава храна, богатија у хранљивим састојцима од обичног млека.
- 16 — Злато се растопи на температуре од 1037°.
- 17 — Кад се растопи злато, усјајаност је осам пута јача него код растопљеног сребра, а растопљен бакар 60 пута јача светлости од сребра.
- 18 — Хоризонтално: 1) Јаки, 2) Авија, 3) Мотка, 4) Авал, 5) Зрак, 7) Липа, 9) Пеето, 10) Ривал, 16) Саг, 17) Во, 18) Со, 19) Тка, 21) Ало, 23) Ров, 25) Орлов, 27) Грана, 29) Багра, 30) Паор, 31) Егјепт, 32) Литва.
- 19 — Вертикално: 1) Јаки, 2) Авија, 3) Мотка, 4) Авал, 5) Зрак, 7) Липа, 9) Пеето,

Сујеверје и класна лутрија

У списима свих времена сујеверје је нашло своје место као неминовни пратилац човекове борбе за срећу. Свако сујеверје има своју основу и разлоге. Не само појединци, него и сваки народ има своје индивидуално сујеверје.

Акробатика и ловцима у целом свету

Да ли је њен лоз добио...?

(Снимци: А. Симић)

кад излази на позорницу и иду у лов никад се не пожели срећа.

А играчи Класне лутрије?...

Међу играчима Класне лутрије постоји читав низ веровања у изабрани број. Јер није доволно само узети лоз и ставити га у цеп. Не, то никако, јер ће се сваки такав играч отрешити о света правила сујеверја лутријске среће.

Свако сујеверје је индивидуално. Неко је срећне руке и поред заобилажења свих баја, а неко веично чека...

Милион! То је мамац за све играче. Он их привлачи магијском снагом, а да се он добије... потребна је магија...

— Изгубио сам, — јада се један играч, — или отсада играм само „моткоња“.

Док други мерка лоз који почиње бројем 13, дотле већ трећи унапред броји лозове који испадају колектору из руку, извлаци тринаести и бележи га на име мачке или писмоноше...

САН

Ноћас сам нешто лепо сини
само то беше прелепи сан.
да сам у твом загрљају била
ах' зашто се помоли дан?

Топло ми беше у загрљају твом
осећах твоју заштиту, мој.
ти ме грљаше душом свом
што тако брзо оде поћ.

Ти си ми говорио нежност
и рече: буди само моја
срце ми би пуно радости
и рекох: твоја сам, твоја!

РУЖИЦА АТАНАСИЈЕВИЋ

Сваки трећи играч је сујеверан. Једном је беба извлачила лоз, док је једна дама сањала број, који јој је у сну рекао свети Антон, трећи је повео своју пунуницу... тај сигурно није добио.

Нико не познаје све могућности сујеверја боље од колектора. Они годинама прате њихове покрете и запажају

слаткише. Ивакав начин извлачења „помогао“ је пензионеру да неколико пута добије улог.

Један оцачар је сваког пута куповао по неколико десетина лозова. Свакако да није требало да толики новац ставља на кошку. Касније се успоставило да је лозове куповао за оне код којих чисти оцаке.

Право изненађење изазвао је један господин, који је после једне добро прошаване ноћи као без душе дојурио у продавницу и сав задихан затражио ма који број. Са купљеним лозом дошао је у канцеларију и испричао колегама сан. Сањао је вапи, праве ваши! Од некога је чуо, да је то знак да ће добити на лозу. Пусте ваши из сна истерале су му последњу пару из цепа. Поуздане у ваши?! Није ни чудо, био је чиповник.

Био је тринesti дан у месецу када је у једној колектури врило као у кошница.

Сваки трећи играч је отрован сујеверјем, — каже колектор. Многи траже бројеве које су сањали или бројеве рођене неког у кога верују да доноси срећу. Многи фаворити са трка пролазе кроз колекторске књиге као носиоци бројева извесних лозова и евентуалне среће њихових власника. Најтеже је

кад доведу бебу у колицима да извуче мами срећан лоз. Дете, које још не уме ни звичку да држи, а тек из оволовик пакета да извуче лоз! На том свом првом важном кораку у животу она су врло деструктивна и скоро свако има вољу да поцепа или разбаца лозове.

— Једна муштерија пре пар година савала је св. Антона и он јој је у сну „казао“ да купи број 10.000. Нисмо имали тај број и морали смо нарочито да га набавимо. Три године је непрекидно играла на исти број и није извукла чак ни улог. Променила је број и не верује више у мој св. Антона. Као што видите многе околности играју важну улогу код наших играча. Пресудну улогу има број 13 и зато серију 13.000 држимо засебно.

Свака припрема куповине лоза доноси само — наду. Без веровања у магије нико се не нада таквом слагом као када се пробајало, погледало у књиге или сањао број. Наде и само наде. Милион бити сан је многих људи. Уколико се то чешће догађа, да се путем лоза може милионарем постати преко ноћи, наде се повећавају. Оне снаже, преносе очекивања из године у годину. А дотле је већ и живот лакши и пролази у ноћима... надама.

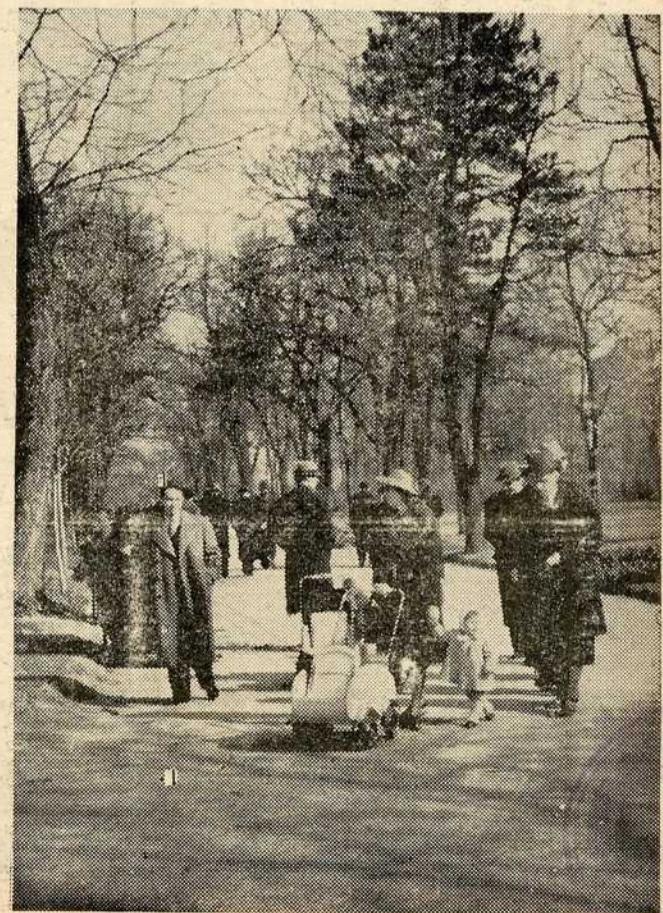
Васа Микнић

Животиње ПРЕДОСЕЋАЈУ ОПАСНОСТ

Познато је опајање морнара да се пацови узнемире кад осете да опасност прети броду и како тада беже. А и животиње на копну наслућују много пута опасност која прети има или људима који су им блиски, као например да престоји земљотрес, сурвавање земљишта или снажних усова, тешке олује или друго. Тако је примећено како птице, које су пред олују слетеле на неку грани у заклон, беже са дрвета пре него што ће га погодити муња. И наше домаће кокоши предосећају невреме, па се већ на час-два радије упешане склањају пред олујом која ће избити. Зна се да птице у јатима беже из краја у коме ће за који дан избити каква опасна епидемија. Има тако тајанствених случајева предосећања опасности код животиња, да им је тешко наћи објашњења.

Неки капетан лађе укрцао је у Бомбаду робу на мали стари теретни брод да пође за Европу. Пред полазак читава гомила Индуза нудила је посади брова на продају разне егзотичне животиње за успомену. Капетан их је дао

све отерати, једино је купио од неког необичног и тајанственог Индуса мало мајмунче са заплашеним очима, иако је платио сразмерно високу цену. Мали мајмунчић спријатељио се убрао са цемом посадом брова, а нарочито је вољео капетана. Скакао је свуда и правио лудорије. Убрзо је написала страховита бура и морнари су падали од умора. И капетан је био на дужности на палуби. Одједном мајмунче му је пришло и почело га вући за чакшире. Капетан је узалуд покушавао да га се отресе. Мајмунче вршитећи од страха није се дало одвојити. Било је јасно да мала животиња хоће капетана да одвуче у кјиту. Напослетку се капетан решио да однесе мајмуну у кјиту, где га је гладио и умиравао. Али тада је осетио страховит ударец и пао онесвесењен. Када је после неког времена дошао себи и пожурио на палубу, имао је шта видети: катарке поломљене, а морнари с палубе одвучени у море. Онесспособљен за пловидбу пароброд је лутао више дана морем док други брод није спасао капетана и преостале морнаре.

Једне јесене пеђе
на Кalemegdanu

КАЛЕНДАР

КОЛО
ХУМОР

МОГА КОМПИЈЕ

НЕДЕЉА 14 НОВЕМБАР.

Нађе се, јуче, иајстор и за нашег госн комшију. Срео је неку његову ста- ру познаницу у првени, па, не водећи рачуна о ње- зиним осећајима, из-

вали пред женом:

— Заиста не могу да замислим да сте ви удовица оног клипана?

Удовица га погледа па брзо од- говори:

— Ни ја! Верујте, тако бих била срећна да сам ваша удовица...

ПОНЕДЕЉАК 15 НОВЕМБАР.

Види се да смо ушли у сезону слава... Тако синоћ, баш пред нашом кућом, врамао се неки човек око десет сати по оном мраку, док се госн комшији не смучи па га с прозора запита:

— Еј, ви... Шта радите тако доцкан на улици?

— Тражим стан!

— Какав стан у ово доба?

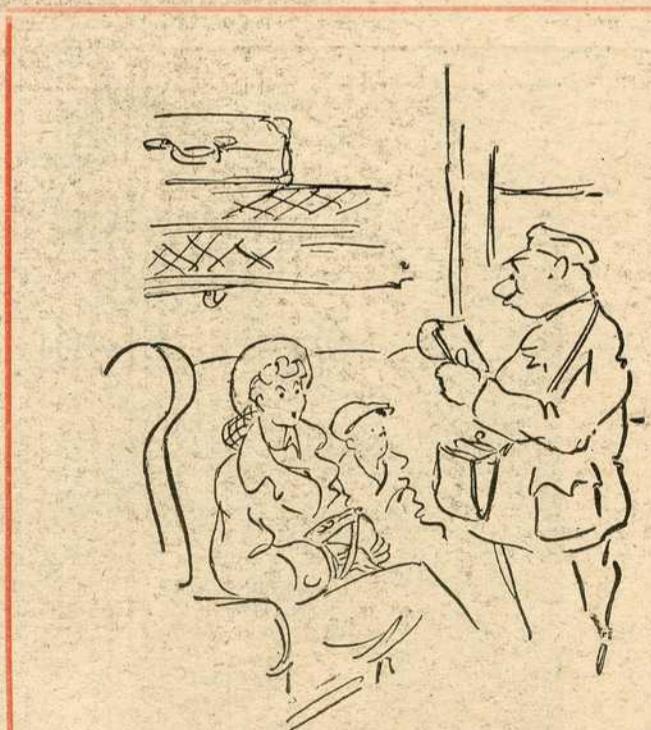
— Како какав? Мој стан...

УТОРАК 16 НОВЕМБАР.

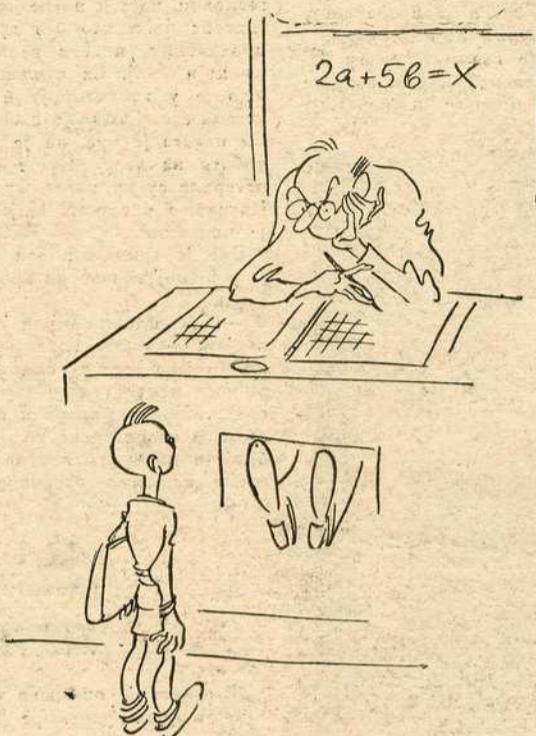
Учтивост је, до- иста лепа врлина... Ето наша госн комшијица важи као изузетно учти- ва жена. За доказ да наведемо само овај случај:

Била она с госн комшијом на славском ручку код неких својих познаника. И баш кад су почели да једу она се обрати домаћици:

— Драга госпођо, немојте да се уплашите ако приметите да вам фали једна длака у коси... Она је, свој, у суни у мом тањиру...

— Ваш мали, госпођо, има осам година.
— Не, он има само седам!
— Лепо, ипак мора да плати карту, пошто има више од пет година.

$$2a+5b=X$$

— Опет си задоднио!... Сутра да ми донесеш пи- смено објашњење од старешине куће, зашто се то код тебе често догађа.

— Молим, гос'я професоре, моја мама је на путу, па може ли објашњење да ми напише тата!

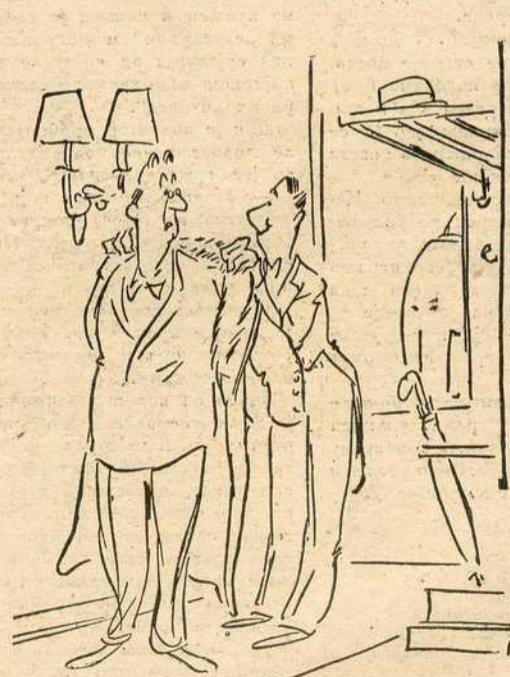
СРЕДА 17 НОВЕМБАР.

Узели и ми мало да политизирамо синоћ код госн комшије на уби- чајеном поселу, па неко помену како Енглези кукају на италијанске морна- ре. Надали се да ће их италијан- ска морнарица помоћи, кад они у-

вели па казали: „Пема од тога ни- шта! За нас је рат свршен!“ Оида их Енглези измешали са својом по-садом, али опет не иде. Почели Италијани да дезертирају. Нису помогле чак ни оштре казне...

Слушао то госн комшија па бе- умеша:

— А, знаете зашто ништа не по- маже? Зато, брате, што су ти мор- нари под Бадољовим адмиралима навикнули да стално буду на суву...

— Да ли су ти страшни и досадни гости већ стigli?
— Не, господине, ви сте први!

ЧЕТВРТАК 18 НОВЕМБАР.

Кад је већ реч о политици да по- менем и случај о- ног бискупа Горбета од Јорка. „Ве- лечасни“ или још боље „пречасни“ се у последње време сило одушевљава Москвом, а кад тамо, оно знаете зашто? Зато што је „пречасни“ лични при-јатељ Хор Белише, и преко ње- га је у тесној вези с енгле- ском индустријом за наоружа- те и лично тружи оружјем. Зами- слите бискупа који своје стадо благосиља, рецимо, кундаком од пушко митраљеза, или авионском бомбом...

ПЕТАК 19 НОВЕМБАР.

Синоћ госн ком- шији каже својој служавци:

— Мицо, ваш ве- реник чека вас пред капијом!

— Ју! А, откуд зна господин да је то мој вереник?

— Па видиш, пуши моје цига- рете...

СУБОТА 20 НОВЕМБАР

Прича јуче госна комшињица:

— Ја сам хума- на, и помажем не- вольне... Али, пре неки дан дошао ми на врата и зазво- нио један, здрав као дрен... Тражи милостињу. Ве- ли: „Дајте ми молим вас да је- дем...“ Ја му рекла дају вам, али прво да вам дам да ми свршите један посао...

— А, не. Нека хвала, од тога ћу још више да огладним!

M-k.

